Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, цхьаьнакхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьйлу 1923 шера дуьйна ● ШИНАРА, 7 ФЕВРАЛЬ, 1984 ШУ. ● № 18 (6894). Мах 3 кеп.

СОВЕТСКИ СОЮЗА ПРОФЕССИОНАЛЬНИ СОЮЗИЙ БЕРРИГАЧА ЧЛЕНАШКА — БОЛХЛОШКА, КОЛХОЗХОШКА, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БОЛХЛОШКА, ГIУЛАКХЕРЧА НАХАГА, IИЛМАНИ КУЛЬТУРАИ БОЛХЛОШКА

Профессиональни Союзий Ерригсоюзни Центральни Совето дагь

КХАЙКАРАЛ

Деза ковкъостий!

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хургда 1984 шера 4 марте. Политически къахьегамен хьинар чIоагIа айденача хьалашка, Советски Союза Коммунистически партена гонахьа чIоагIа кхотаденна долаш накъадода советски халкъ хоржамашта.

СССР профессиональни союзаша чIоагIа дегаш гIоадьнна тIенийцал Советски Социалистически Республикий Союза берригача харжархошка, гражданашка КПСС Центральни Комитето дагь Кхайкарал. Цу тIа кIорга анализ лью дIадахачи пхе шера мохк дегIабара итогий, хьахьенхаб дIахо а лоарзагIа ца йоалаш коммунистически кхолламаш дарем машарец накъагIа ала лаьрхIача парте чIоагIа лоIам. КПСС ЦК Кхайкарал — коммунистийн парте боацарийн блока хоржамашта хьалхара платформа белгалъеш дола лоархIаме политически документ.

Iилман ларда тIа бакъбаь хьаоттабаь хIанзарча этапера накъ кийчбаьб КПСС XXVI съездо, дIахо творчески дегIабоалабаьб из КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.), июньски, декабрьски (1983 ш.) Пленумашка, Пленумий решенешка, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела ковкъоста Ю. В. Андропова къамаьлашка шаьра белгалъяьй дегIаена социалистически общество плана боарамагIен массо оагIорахьарен эргайоахац тоалра перспектива, хIамаш хьенхоллаш дола низаши общественни отношенеши дIахо дегIакхуврера тIадерзадаь керттера лостамаш.

Коммунистически партен Советски пачхьалкхенон тIагIерттам леррагIен чанхйоах ленински араьнара политика, даьла хIама ду советски нахьа вахаран къахьегамен маьрша хьалаш Iалашдара, вай заманахьа кертIера декхар кхоачашдара — машар кIалхарбаккхаран ядерни катастрофа ца хилийтаран.

133 миллион саг чуловцаш болча СССР профсоюзаша чIоагIа къоабал а ю, йиза хьал а лоац Коммунистически парте чурен араьхьарен политика. КПСС Центральни Комитето, КПСС ЦК Генеральни секретарь ковкъост Ю. В. Андропов керте латтача цун Политбюрос чакхдоаха гIулакхаш.

Деза ковкъостий! Коммунистически парте шийн деррига гIулакхашка ког-тIортолга ю тIа-тIа лакхлуча къахьегамхой социальни хьинарах, хаддаза эргайовхаш тоаю советски общества политически система, лерраг Iа дегIакхувл социалистически демократи. Вай строе Iаьдал бокъонца халкъа хилар хьахьекхад Халкъа депутатий Советий гIулакхашка, пачхьалкхенна доал де къахьегамхой юкъеозара дукхача тайп-тайпарча формашка.

Социально - экономически, политически декхараш кхоачашдеча, наха коммунистически кхетам луча парте тешаме гIоне а хиннна латт советски профсоюзаш. 111 миллион совгIча сага дагьа лоац социалистически яьхе, хIаьта царцарча дукхачар — къахьегамца коммунистически гIулакх лелабара тIехьарча боламе. Доал дара школа профсоюзашна йоайкх къахьегамхошна, хьинарача общественни вахара юкъеувш уж. Дукха къахьегамхой ба массаза а хулаш болча производственни совещанешка болх беш, итташ миллионаш — предприятей, учреждений, организацей профсоюзни комитетий тайп-тайпарча комиссешка, къахьегамхой къахьегама хьалаш из лорабелгаш тоадара, бытан салаIарен, социальни страховане, торговлен общественни кхачани предприятей гIулакхашта тIахьожам лоаттабара дешашка а хьожаш.

Наьха инициативи, творчестве, самодеятельность, дегIайоалаяра цхьы а йоккхагIа торонаш хьайийлаII къахьегама коллективех долча закон. Законо енкача полномочеех пайда а эцаш, профсоюзни организацеша шерагIа дакъа лоац экономически, социальни планировани еча, кадраш хоржача, кийчъеча, хьалкхееча, къахьегамхой вахара кхиадола лоархIайе дешаш къестадеча.

Деза ковкъостий! Советски наьха еррига уйлаши гIулакхаши тIадерзадаьд дунхабсаз Даймохк бIаьхегIа хилийтара, шерагара шу массаза доал цун экономически оборонии йиза чIоагIбара. СССР Лакхехьарча Совете ахкарел хьалхагIара хоржамаш хиннача тIехьагIа дIаяхача хана хобаллал дIахьалхашкахьа баьнаб вай мохк коммунизм хьалъьора деррига лостамашка, йоккхагIа а хиннай, чIоагI а еннай цун производственни, Iилма-технически, духовни потенциал.

Экономика дегIайоалаяра тIадерзадаь партен пачхьалкхени низвш бухсоцача кхьачача советски наьха хьал-торо лакхъяра декхар кхоачашдара тIадохийташ да. Халкъа вахара боарам лакхбар, белгалдоаккх КПСС Центральни Комитето, — вай планаша керттера социально - политически де лерхIар. ДIадахача пхе шера болхлойн гIулакхерча наьхен бетта юкъера алапи 14 процент дукхагIа хиннад, хIаьта колхозахой къахьегамех тела мал — 26 процент. Хаддаза тоалуш да къахьегама хьалаш. Алхха предприятей коллективни договорех цу гIулакхашна дIадахийтад 11 миллиард совгIа сом. Дикка доккха даьд бераш долча дезалашта ду ковкъостал, хаддаза йоакхо ю тIемен къахьегамен ветераний, пенсионерий. ХIара шера кердача цIеношка баха чухуваш миллионаш бола нах. Общественни потреблене фондаш 134,5 миллиард сомага кхаьчар 1983 шера. Цун маIан фуд аьлча, из де, вегь сагах латтача дезала тIийна ахчей льготаши дукха совгIа - эшацагIа йоацаш болхлочуни гIулакхерча сатен шера аларена нийсса хилла хилар. СССР-е — мах боацаш дешийт, мах боацаш медицински ковкъостал ду, квартирах, дувен тIа этара кIезигагIа мах боаккх.

Духовни вахар дизза долаш бах советски нах. Цар мукъагIа — театрий, музеяй, концертни залий, культура Дворецийи, клубийи, библиотекай, кинотеатрий шерра сеть. Дукха хIама да деш къахьегамхоша салаIаран цар могашал лорайран. Дукхьал профсоюзни здравницаша, салоIача туристски пародской базаша хIара шера чуэц 70 миллион совгIа болхлой, колхозахой, гIулакхере нах, цар дезалхой. Профсоюзий физкультурно - спортивни коллективашна за 48 миллион саг.

IалаIьмете чIоагIа уйла тIайохийт бераш хьалкхедарех цар могашал чIоагIъяран. ДегIаух школайн деша даха ва йоацача берий учрежденийн сеть, дукхача городашкен юрташкен деррига бераш берий бешанашкен яхецаш дIаяхуйлу. Дукхьал укх тIехьарча пхе шера пионерски лагерашка салеIад 70 миллион совгIча школьникаш. Лагере йохийта хIара шоллагIйола путевка мах боацаш ду. Профсоюза членаша чIоагIа хьашт долаш дакъа лоац боккхача социально - политически лоархIаме документ — «Общеобразовательни профессиональни школа реформа Нертера лостамаш» яха КПСС ЦК проект деррига хьалхъо юкъача юкъе.

Деза ковкъостий! ЦхьайтталагIча пятилетка заданеш кхоачашъяр дукха лоаттабеча къоасама лоархIамеча этапе деш дагь СССР Лакхехьарча Совете ду хоржамаш. ВIаштIехьа а доахаш хьалхашка латта деккареш кхоачашдара тIадерзадаь Коммунистически парте чакхдоаха гIулакхаш, социалистически боахама ду доал оргадоихац тоадар, дисциплина чIоагIъяра тIадерзадаь дукха гIулакхаш чакхдахар бахьен долаш 1983 шера лакхьеннай экономически дегIаахара темпаш, тоаденнад дикала хьонхамаш, дукхагIа хьаьйй промышленни юртбоахамен продукци.

ХIана этара керттердар, КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума белгал ма даккхара, хьалдаьла темп, гIулакха тIайийрза массане дика уйла йоа ца яр, позитивни процессаш хьанерегIа дегIакхувлар, къахьегама коллективаш кераяча кереи бIарчача цхьайттагIча пятилеткаи планови заданеш кхоачаши тIехкхоачаши яра сарцагIьехар. Экономика эффективность лакххулга Iалашдарза, керттера низ Iилма-технически прогресс сихъяра тIаберзабакза, материальни, къахьегама, финансови ресурсех пайда дикагIа эшаш бергбаш.

Профсоюзий берригача членашка, берригача къахьегамхошка кхайк ВЦСПС ерригача предприятешен доакъошен хаддаза боарамагIен болх белга Iалашдар дукха цхы тIа а тIагIертта кхоачамаш лехара, пятилетка хьалхарча шерашка цхьайолча участкашка нийсдалийта тIехьадисар дIакхоачашдара уж тIахьехаш.

Iалаьмате боккха лоархIам болаш гIулакх да къахьегама оссарле планах лаьрхIачул совгIа цхьа процент лаккхьярах, продукцега дIадодар цхы тIа а 0,5 процент лохдарах йола Москвин, Ленинграда, Украина, Казахстана, Грузе, кхыча городийн, республикайн хьалха латтача коллективай инициатива массанахьа дIайоарилар. Ма могга хьаллеца дезаш хIана да шера цин денал-кIеангагIа йоацача хана планах лаьрхIа хинначул совгIа кхоьча бийдале, материалий, доагора - энергетически средствай чотагIа болх бе декхараш тIанйдаьче коллективаша дIадоладаь гIулакх.

ХIана профсоюзаша дерригача советски халкъаца цхьана къестаду актуальни декхараш да пайда совбаккхар, къахьегам вIаштIехьбаккхара бригадни форма чуйоалаяр, социалистически яхь эргалыкха тоаяр, договорах тIанйдаь декхараш нийса кхоачашдар, пачхьалкхен, планови, къахьегама дисциплина чIоагIъяр, производстве образцови порядок барта вIаштIехьбаккхар. ЛоархIаме да оборудоване балха сменноста коэффициент лакхъяра, продукцета дIабода къахьегам ма мосга сихагIа проектничунга кхоачабара тIехьара болаш шерра боаржабар.

Дакъа теркам тIалоаттабе беза СССР Кхачан программе кхоачашъяра, юрта боахам, еррига агропромышленни комплекс дIахо дегIайоалаяра. Профсоюзни организацеша да деша дола хIама да халкъа эшача товарий производствон ассортименти шерьяра, цар дикал лакхъяра, торгови, бытови, медицински учрежденей болх тоабара хьинарегIа вашаш еле. Профсоюзий балха юкъе тIа-тIа дикхлу гонахьара го лорабара, Iалама ресурсех кхетамца пайда ийбара дешаш лоархIам.

Профессиональни союзий Ерригсоюзни Центральни Совето тIахьех йехка къахьегамхой, 1984 шера СССР экономически, социальни дегIайоалаяра пачхьалкхен план кхоачаш а, тIехкхоачаш а яра лоаттабеча къоасама кхы а чIоагIагIа йизаш тIахийтара. Дуней халкъашта юкъера хьал чIоагIа хринцача хана планови заданеш дуцалга а йоацаш кхоачашъяр, хьальала, оссарле лакха йолаш къахьегар хIара къахьегама коллективо, хIара советски саго дикза дергдоаца хIама хинна ца Iеш, патриотически декхар а да.

Деза ковкъостий! Советски наха дика хов машар мел мах болаш хIама да, цудухьа дег тIара къоабалбу цар сихадь геро хьаделга кхатохара, ядерни тIема икераш дIабаккхара тIадерзадаь парте Центральни Комитето бун Политбюрос бина бола Iалаьмате боккха болх. ЧIоагIа раьза хиний тIанийцар профсоюзаша, мехка берригача къахьегамхоша ковкъоста Ю. В. Андропова. 1983 шера 28 сентябрен, 24 ноябрен яь заявленеш, 1984 шера 23 январе «Правда» яхача газета хаттарашта тийна ответаш. Цу документаш тIа хьахьенхад Советски халкъ хIанзарча а тIехьа тIадоргIача а ноакалашта лаьрхIа машар хьаллоаттабара а чIоагIбара а шийн низ кхобергбоацаш хилар. Социальни прогресса лард хинна латташ а машарга дотдоахаши цхьана гIулакхаш леладе гIертача дола деррига халкъаш хьаллоацаш а йолча вай пачхьалкхен сий Iалаьмате лакхденнад дуней халкъашта юкъе. Вайца ба социалистически доттагIIлен мехкий къахьегамхой. Планета тIара беррига дог цIена нах, сага кертте ра бокъо — цун вахара йола бокъо хьаллоацаш бола берригаш а.

СССР профсоюзаша геттара во лоархI США хIанзарча администраце агрессивни, милитаристски политика, чIоагIбе гIерт деррига мехкашкарча къахьегамхоша машар бахьен, империализмага дукхьал, дукх-дукхьа социальни строй йолча пачхьалкхенашта юкъе цхьна а оагIона гIойле болаш цхьана гIулакхаш лелаелга дегIадоалара драттабеча къоасамера барт.

Деза ковкъостий! СССР Лакхехьарча Совета хоржамашка дIъоагIо бугуа а йолаш партешен халкъай юкъара бувзам чIоагIа хилар дIа а гойташ болх коммунисташи парте боацарши. СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаташ баьб халкъо вай дукха къамаш дахача мехка дикагIа болча къонгехи мехкарехи, болхлой класса, колхозни ахархой, халкъа интеллигенце этара дикагIа болча викалех. Депутаталла харжара кандидаташ оттабеш эггара хьалха цхьа барт а болаш цIераш яьхай Коммунистически партен Советски пачхьалкхени кулгалхой.

Профессиональни союзий Ерригсоюзни Центральни Совета кхайкарал ду профессиональни союзий берригача членашка, — болхлошка, колхозхошка, инженерно - технически болхлошка, гIулакхерча нахага, Iилман культурай болхлошка 1984 шера 4 марта СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дега дийнахьа массане а коммунистийн парте боацарийн боартIоовцача блока кандидаташта тIехьа кхади тассара уж тIахьехаш.

Пачхьалкхен Iаьдала этара лакхерча органий депутаталла харжа оттабаьча кандидаташта тIехьа кхади тосса Советий Мехка къахьегамхоша цIаьхха а дIагойтаргда шоай политически сакхетам лакха хилар, шоаш Ленина партейна гоннахьа айхха кхотабенна хилар, шоаш ударни къахьегамца Даймохк экономически, оборонни низ, деррига дунен тIара машара гIулакх чIоагIде лаьрхIа хилар.

Даькъала хийла болхлой класса, колхозни ахархой, халкъа интеллигенце декхарйоаца цхьоагIо!

Даькъала хийла халкъа депутатий Советаш — Iаьдала бокъонна йола демократически органаш!

Даькъала хийба деррига дунен тIара машар!

Партен халкъен цхьоагIо сийлахь-боккхача Ленина ойланаш кхоачашде хилар — вай толамий лард!

Профессиональни Союзий Ерригсоюзни Центральни Совет

МАССАНЕ ЦХЬА БАРТ БОЛАШ

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара йола округашкий хоржамий комиссеш депутаталла харжа оттабаьча кандидатий дIалбоби я. Укх дийнахьа республике хиннача комиссей заседанеш торжественни хьале чакхъялар.

Парте Старопромысловски райкома цIаве хилар СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дара № 671 йолча Старопромысловски хоржамий округа окружной хоржамий комиссе заседани. Из хьайийллар комиссе председатела — Старопромысловски УБР начальника Ю. А. Литовинова.

— Старопромысловски УБР, «Электроприбор» завода, «Старогрознефть» НГДУ коллективаша, — аьлар цо, — СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаваьв буруз деттача балхий Старопромысловски управлене бурудестир Н. В. Башмиков, хоржамашта хьалха хиннача совещане хиннараша чIоагIа хьаллаьцар Н. В. Башмикова кандидатура. СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дара № 671 йолча Старопромысловски хоржамий округе гIолла ше харжийта раьза хила а дийхар.

Комиссе председатела хоам бир Н. В. Башмиков цу округе гIолла ше харжийта раьза хиларах, СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла из дIаязбе а аьлар.

Из предложени чIоагIа хьаллаьцар Старогрозненски УБР инженера Т. А. Толмачева, «Старогрознефть» НГДУ болхлочо Т. П. Носова, «Союзавтоматстрой» опытни завода толара А. В. Николайченкос, «Грозтрубопроводстрой» треста УМС крана машиниста С. Д. Сапарбаева, КПСС Старопромысловски райкома шоллагIча секретара С. Д. Недельковас.

№ 671 йолча Старопромысловски хоржамий округа гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидат Николай Владимирович Башмиков, Старопромысловски УБР бурудестар, 1956 шера ваь, ерсе, КПСС член дIаязвеш соцам бир окружной хоржамий комиссе шевар раьза а волаш.

Наьрана хилар СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дара № 674 йолча Назрановски хоржамий округа окружной хоржамий комиссе заседани. Заседани хьайийллар комиссе председатела — «Электроинструмент» завода слесара Я. Х. Сагова.

Цо хоам бир МагIалбика УБР, Назрановски трикотажни фабрика, «Ачалуки» яхача совхоза коллективаша шоай собранешка Малгобекски УБР оператор - коллектор М. Э. Саутиева СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаь хиларах. Хоржамашта хьалхарча собране хиннараша чIоагIа раьза а болаш хьаллаьцар из оттаяр, № 674 йолча Назрановски хоржамий округе гIолла ше харжийта раьза хилар а дийхар. Из раьза хилар. Комиссе председатела, СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла М. Э. Саутиева дIаязъе предложени елар.

Заседане иштта къамаьлаш дир Малгобекски УБР оператора Г. Н. Совас, КПСС Назранен райкома шоллагIча секретара С. Н. Егорова, трикотажни фабрика партбюро секретара Л. Х. Пациевас, КПСС МагIалбика горкома шоллагIча секретара Т. Д. Албогачиевас. Цар чIоагIа хьаллаьцар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат дIаязъеш регистраци ярах йола предложени.

№ 674 йолча Назрановски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидат Саутиева Эдельгире Марем, Малгобекски УБР оператор - коллектор, 1959 шера яь, гIалгIа, ВЛКСМ член дIаязъеш соцам бир окружной хоржамий комиссе шевар раьза а волаш.

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дара № 678 йолча Шалински хоржамий округа окружной хоржамий комиссе заседани торжественни хьале чакхъялар. Заседани хьайийллар комиссе председатела, — Шаьларча № 8 йолча юккъерча школа директора Э. Я. Елиевас.

Цо хоам бир «Предгорный» совхоза, Нохч - ГIалгIай цементни завода коллективаша СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат СССР халкъа артист М. А. Эсамбаев оттаваь хиларах. Хоржамашта хьалхарча совещане хиннараша дийхар цуьнга № 678 йолча Шалински хоржамий округе гIолла ше харжийта раьза хилар, М. А. Эсамбаев раьза а хилар. Комиссе председатела предложени елар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла из дIаязве.

Заседане къамаьлаш дьйча «Серженъ - Юртовский» ломсий совхоза директора Р. Х. Сулейманова, «Шалинский» совхоза парткома секретара А. А. Чинтаева, КПСС Шаьла райкома шоллагIча секретара М. З. Дамильхановас, «Курчалоевский» ломсий совхоза болхлочо М. Б. Мухматовас чIоагIа хьаллаьцар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат М. А. Эсамбаев дIаязвара йола предложени.

№ 678 йолча Шалински хоржамий округе [redacted] СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидат Махьмуд Алисултанович Эсамбаев, СССР халкъа артист, 1924 шера ваь, нохчо, парте воцаш дIаязвеш соцам бир окружной хоржамий комиссе шевар раьза а волаш.

№ 676 йолча Ножай - Юртовски хоржамий округе СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара окружной хоржамий комиссе заседани хилар. Из хьайийллар комиссе председатела — Гагарина цIерагIча колхоза трактористо Р. И. Волотова.

— Ножай - Юрта района Орджоникидзе цIерагIча колхозен Гудермесски района «Джалка» совхозен къахьегача коллективай собранеша, — аьлар цо, — цхьа барт а болаш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаьй Орджоникидзе цIерагIча колхоза тхьамка кхедер Я. Г. Байсуркаева. Хоржамашта хьалхарча совещане Я. Г. Байсуркаевий кандидатура чIоагIа хьаллаьцар, совещане хиннараша, цуьнга дийхар № 676 йолча Ножай - Юртовски хоржамий округе гIолла ше харжийта раьза хилар. Комиссе председатела хоам бир Я. Г. Байсуркаева цу округе гIолла харжийта раьза хиллай аьлла, СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат из дIаязъе аьлла а.

Заседане къамаьлаш дьйча КПСС Ножай-Юртовски райкома хьалхарча секретара В. Т. Сагаева, Орджоникидзе цIерагIча колхоза председатела М. З. Зайналабдиева, бувзама райузла телефонисткас А. Е. Товсултановас, Гудермесски локомотивни депо парткома секретара Л. Г. Калошас, Ленина цIерагIча колхоза тхьамка кхедеча Б. В. Бегаевас, «Чечингколхозстрой» МПМК болхлочо Х. Ю. Темиргереева, кхычар хьаллаьцар депутатла кандидат Я. Г. Байсуркаева дIаязъяра йола предложени.

№ 676 йолча Ножай - Юртовски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла харжа кандидат Яхита Габаевна Байсуркаева, Орджоникидзе цIерагIча колхоза тхьамка кхедер, 1958 шера яь, нохчо, ВЛКСМ член дIаязъеш соцам бир окружной хоржамий комиссе шевар раьза а волаш.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара № 398 йолча Гудермесси хоржамий округе окружной хоржамий комиссе заседани хилар. Из хьайийллар хоржамий комиссе председатела — Гудермеса станце локомотивни депо машиниста И. З. Антипенкос.

Цо хоам бир Наурски района «Терский» совхоза, Гудермесски района «Новогрозненский» совхоза, Шаьла района «Джалка» совхоза къахьегача коллективай собранешка СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат «Терский» совхоза вокхагIвола на Iу И. М. Мамаев оттаваь хиларах. Цун кандидатура чIоагIа хьаллаьцай хоржамашта хьалхарча совещане хиннараша, цар дийхар цуьнга № 398 йолча Гудермесски хоржамий округе гIолла ше харжийта раьза хила. И. М. Мамаев раьза а хилар. СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат из дIаязвеш регистраци е предложени елар комиссе председатела.

Заседане къамаьлаш дир «Горскнефть» НГДУ буруз деттача В. В. Бабича, КПСС Гудермесски горкома секретара Г. И. Межиевас, Ведена района Ленина цIерагIча колхоза шофера М. А. Саидова, «Гудермесский» совхоза болхлочо Х. Ш. Зоиевас, кхычар. СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат И. М. Мамаев дIаязвеш регистраци ярах йола предложени хьаллаьцар цар.

№ 398 йолча Гудермесски хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидат Ибрахим Мулдосович Мамаев, «Терский» совхоза вокхагIвола на Iу, 1957 шера ваь, нохчо, ВЛКСМ член дIаязвеш соцам бир окружной хоржамий комиссе шевар раьза а волаш.

КЕРДА МУЛАШ ДОАХАРГДА

1984 шера доло ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» яхача завода коллективо

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

КПСС XXVI съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1983 ш.), июньски (1983 ш.) Пленумий решенеш кхоачаш а еш парте хIанзарча хенарча экономически политика дешей хьалхальера КПСС ЦК Генеральни секретара ковкъоста Ю. В. Андропова выступленешкара положенеши выводаши керда а дуцаш, социальни, экономически дегIаэара дакъе шерра социалистически хьоарнмальне ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе коллективо 1984 шера доло укх тайпара социалистически декхараш тIаийцад.

Продукци маьхала аккхарен нормативно-цIена продукци араяккхара шера план 1984 шера 28 декабре кхоачашъе, планегIа лоархIанур совгIа 220 эзар сом мах бола продукци маьхала яккха, 44 эзар сома маьха нормативно - цIена продукци араяха. Хьалхарча эргIагIа Iаьрма доацача ллаьттай зонане а еш, договорега хьежжа поставкаш яра план кхоачашъе.

1983 шерацa нийсдича 1984 шера товарни продукци дегIаяр 120,5 процентага кхоачаяд. Товарни продукци араяккхара шера план 1984 шера 25 декабре кхоачашъе, планал совгIа 220 эзар сома маьха продукци къеa, цу дакъе 500 гIишлои-отделочни машина, цхьа эзар электроинструмент, бIаь эзар сома маьха культбыта товараш.

Чурча резервах бизза пайда а ийбеш, цхьайтталагIча пятилетка диъ шера задани 1984 шера 28 декабре кхоачашъе.

Хьалха ветта технологи юкъейоалярах, оборудованех бизза пайда ийбарах, къахьегам вIаштIехьбаккхар тоадарах къахьегама оссарле лакхъяра задани шин процент тIехкхоачашъе, 1983 шера араяйнначул 440 эзар сома маьха товарни продукци дукхагIа араяха, из еррига а къахьегама оссарле лакхъяра четагIа араяха, материальни къахьегама ресурсаши кхоарах, араяккха продукци дикагIа яьйийтарах кьавча продукцега дIабода мах 0,5 [illegible] лохбе.

СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш хулача дейга — 1984 шера 4 мартега кхаче-лаьа планах совгIа 40 эзар сома маьха товарни продукци араяхаа, хIаьта Сийлахь-боккхача Октябрь 67 шу дузача дейга кхачалаьа 150 эзар сома маьха продукци заданел совгIа хьеа.

Керда 145 болхло кийчбе, экономически образоване школашка 400 болхлочун квалификаци лакхъе, цу дакъе 300 болхлочун, 50 инженерно - технически болхлочун, гIулакхерча сага, 50 сага болхлой профессии лакхъе.

Бухсоцаш къахьегамах алепи а дуцаш, бригадни формагIа яхьегам вIаштIехьбаккха коллективаш 92 процентага дIакхоачаа.

Араяца продукци дикагIа хилийтара 1984 шу чекхдалалца оборудоване сменноста коэффициент 1,64-нагара 1,72-нга дIаяцийта, фейдоотдача 3,06 сомагара 3,16 сомага дIакхачийта.

1983 шера мощностех пайда ийбара коэффициент 96 процент хиннача 1984 шера 98 процент хилийта.

1984 шера нийс стандарт кийчъе, хIаьта 1983 шера кийчъяь берзI стандарт юкъейоалае.

Цхьа дIаеча юха ца еъаш ОТК-га гIолла дIайоахийта продукци 80 процентага кхачийта.

Брак хулаш дош хиина за 1983 шерачул цхьа процент кIезигда.

Пачхьалкхен дикала Знак йола продукци 9900 эзар сома маьха араяца.

Еррига араяцача продукцех пачхьалкхен дикала Знак яр 45,1 процент хилийта.

Пачхьалкхен дикала Знак йолаш араяцаре «ИЭ-1034 Э» яхача кадалнна аттестаци в.

Рационализаторски предложенеш юкъейоаларях 20 эзар сом пайда бе.

«Экажевский» яхача совхоза оттаьча договорега хьежжа ковкъостал дара белгала мел дакъа балхаш чекхдаха.

Шера кхоа 130 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 200 гигакалори йоакхал, 4 тонн ГIаржан бас болаш метал.

Шоай яр санна йолча предприятешкара — г. Грознерча «Электроприбор», г. Сухумерча, «Сухумприбор», г. Орджоникидзерча «ОЗАТЭ», г. Нальчикерча «Севкавэлектроприбор» яхача заводашцаре традиционни яхь дIахо яхье.

Социалистически декхараш дийца а дийца тIаийцад Ахриева Гапура цIерагIча «Электроинструмент» заводе активе собране массаза раьза а волаш.

КПСС ЦК КХАЙКАРАЛ ХЬАЛЛОАЦ

ДАЬХЕ КХЫ А ЙIАЬХЕГIА ХИЛИЙТАРА ТIЕХЬА

Вай мехка пачхьалкхен Iаьдала орган — СССР Лакхехьара Совет харжар цартен халкъен доккха политически гIулакх да. Тха коммунисташа а парте боацарала а дика кхетаду из. Оаха массане а дийшад КПСС Центральни Комитето СССР берригача харжархошка, гражданашка дагь Кхайкарал. Къаьстта белгалдаьккхад коммунистийни парте боацарийн блока кандидаташта тIехьа кхадж тассар советски общества — социальни кийсхони дикка долча халкъа Iаьдален общества цхьоагIон кхотаенна оахари дIахо чIоагIдара тIехьа, халкъай - векарий сийлахь доккхачен лохаргдоацачен доттагIала тIехьа, вай Даймохк — Советски Социалистически Республикий Союз кхы а чIоагIъяра тIехьа кхадж тассар долга.

Шинна кхадж тассарех тхоах хIаране лерхI деза а дока я гIулакх, йоккха бокъо а декхар а. Из дикаа кхачачанде дага а да.

Тха коллективе дIайолаьй хоржамашта производственни толамаш дахха накъадахара йола социалистически ях. ТIехкхоачашаьй январь беттара задани. ХIанз, февраль бетта болх бу тоамаши кхы лагI ца долийташ. Хоржамаш ду ди белгалдоаккхаргда шин бетта задани совгIа дукхача маьха бериш-хIамаш арайийца.

О. ЛЕКАРЕВА,
швейни объединене № 1 йолча фабрика партийни организаце секретарь.

Халкъа кандидатех дола дувцараш

ДЕГО КЪОАБАЛЪЯЬ ГОВЗАЛ

Укх деношка баккха хаьржинаб Назрановски района къахьегамхошта цу районерча ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода, Ачхой-Мартановски района «Новосельский» совхоза, НГДУ «Сунжанефта» къахьегамхоша СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла кандидат «Электроинструмент» завода слесарь - инструментальщик ТІ. Д. Халгуев [illegible].

Къахьегам... Цунца я сага сийле, къахьегамо ю сага тхьамаш, воазийт наха. Иштта аьккхой шиї сийла Назранерча ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода инструментальни участка слесарь-инструментальщик волча зІамсага Халгуев Джамалдина ТІахІира. Бакъда, моллагІча лакхаленга бодар санна, атта боацаш никъ хиннаб къахьегаме лакхаленга кхача гІерташ цо къабенар а.

ТІахІир Советски Эскарера цІаваче шиї каменщика говзал яле а «Электроинструмент» завода боккхой мугІарашка хила безам болаш вода цига балха отта. Бакъда боккхой тоъаш хилерах дІавэйцац. ХІаьта а шиї уйлан тІера вала безам боацаш цІаьхха а цІаьхха а — ше балха дІаэйцалца са цо туш завода уз иэ.

— Селла чІоагІа завода балха отта безам хилар фу баьлах долаш дерІ — хетт аз ТІахІира:

— ХІанз санна а завода коллектива сий дець а лоархІаш а яр, каст-каста дешар аз цох газеташ тІера, наха дІайэзача дешашца дувцаш а зозар. ТІаккха сайна хьалхашка деккар оттадир аз цу барт болча, дикий цьалзалеттарий мугІарашка йолаш хьайоагІача коллектива член хила.

Инструментальни участке дезала йІовхалца тІейицар зІамсаг, иІаноагІанр нтташ шерашка болх бэь, кІоаргга опыт йолча шлифовщика Шадиев Османа. Яхз бетта шиї хиннача кьехамчана беркал оал ТІахІира, хІана аьлча, из ва цун къахьегама кІоаргаленаш, чам бовзийтар, хьинар, дега йІовхал дІалуш ца хула балха тІа аьттув кург ца хилер кхетадейтар.

Чакхбоал ялх бутт, ученик волаш ше карадерзадер практике дизза хьагойта даза ха хьатІакхоач. Участке болх беча накал тІахьавнсар эль хеташ, шиї кьезамчах эхь хеташ шиї мел болча низаца къахьегама тІаверІ Халгуев, цудухьа ше болх беча хьалкерчо шера а план дикка тІехкховчашьо.

— Из шу дер балха тІа са дергІ чІоагІдаьр, слесара-инструментальщика балха эррига вагІонаш йовзийтар, кІеьта шу наккдаьлча айха 108 процент план кховчашъялга хайча хинна дегагІоз йоккха яр. Сона хайра из болх кхы а дикагІа ба сай торонаш йолга, цудухьа дош делар аз план кхы тІа дикагІа а хенал хьалха а е. Цу хана даьз цхьа шу дІадахадац план дикка тІехкховчаш ца эш.

Ворхі шун ах шун дьакад Халгуева завода болх бу. Участке барттайнача дезала дика дезалхо ва Халгуев, цудухьа могавир из 1978 шера КПСС мугІерашка дІаэца. Къонача коммуниста цІи лекха поттаеш хьехоагІача цун къахьегам цІ зувш бисабец района, республике, берригача махка. Цунца доле тешал да ТІахІира хьинере, говза къахьегам белгал а боаккхаш ВЛКСМ ЦК лакхь знак енна хилар, шера я «Мастер—говза кулгаш», «Мастер—дошо кулгаш», «Къахьегама сийле» яхараш, кхыараш.

Карара, цхьайтталагІа пятилетка къаьстта а белгала я зІамсага къахьегаме ваккара, дІадахача шера кхоь бутт болалуш аьй цо пятилетка план, хІаьта юхадисача шиї шера кхы а цхьаьккха пятилетка план а дош дениед.

— Цу тайпара толамаш даха мишта карагІдоал хьона! — хьттача Халгуева аьлар:

— Духхьал хьа а ваха ха а аьнкха чувахар дуазе ехац со балха. ХІара дийнахьа балха ди дІадолалуш цхьа декхар оттаду сайна хьалхашка, из хоачаш ца деш чуваха а магац. Сога хьттача шиї болх безаш вола саг ма хулла из дикагІа хьабе гІертаргва — цох хьахул толам. Сай болх беш сакъердалу сога.

Иштта овмалаш йолаш къахьегам безаш кхебаьб шиї дезал ТІахІира дас Кареммий Джамалдина. Из шо дерригга вахар къахьегама дІаденна ва. Назрана машиналъа путевц волаш болц бэь из кІанз пенсе ваза ва, бакъда шиї ворхІ дезалхо къахьегамца уйла йолаш хьалкхаваьа цо.

Дукха за йоацаш ТІахІира болх беча инструментальни участка балха венав шоллегІвола Джамалдина воІ Мульмад. Шиї вошас херна говзал Іомаваш ученик ва из хІана. Назранерча № 14 йолча СГПТУ дешац, тоьара говзал карадерзадеш ва кхоалегІвола Альмад. Из а завода боккхой мугІерашка дІаоттаргва каста.

— Хьо санна завода болх беш кургбола зІамагІбола ваьнарашка фу ала лоргдар хьона! — хьттар аз ТІахІира га.

ЗІамагІболча ваьнарашка къахьегамца шоай сийле ваккар, дисциплина, овмалаш цар дика хилар лаьра цуна. Из Іомадо гІерт Халгуев шиї ученик волча къонача боккхачо Бзиев Бадруддина а.

Балхара чуваьча а Іохайне ваьгІа сатуаш вац зІамсаг. Кое кулг тоха дезаш, хьадо дезаш хІама кхоредоагІа цуна. Балхара мукъавалча деношка ше кирташк Іо а юплаш хьалъьай ца хоза, паргІата кухни, ванна. Иштта, дукхаеза ТІахІира спорт. ЦІагІара хьо а ена шийна а шийца балха боахкача кагийча наха а Іоттаьй штанга.

Дукха да цхьайттаегІча пятилетка къонача гвардейцах дувца. ХІаьта а керттера гІулакх шиї баллах лоархІаш волча цун аьттув балар лов цхьан пятилеткагІа шиї пятилетка план аргьа шиїа дешиа дош кховчашдеча.

С. АРЧАКОВ.

СУРТА ТІА: Халгуев ТІахІир.

И. ГІЛИЕВА сурт.

Болх кайоалаш бу

СССР Кхачан программа кхоачашъеча дика толамаш даьхар пятилетка кхоалагІча шера «Куларевский» совхоза хьайбаш леладераша. Производства эффективность а балха дикал а лакхъеш районе лаьттача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар.

Абдулазимов Султан бригадир волча цхьоалагІча ферма болхлоша шера задани кхоачашйир Сийлахь-боккхача Октябра цІей тІаккхачалехьа.

ДІадахача шера 15 октябре дезз укх шера чотагІа болх беш ба коммунистически къахьегама ударникаш бола доярки Алимирзоева Майзант, Абакарова Курди, Умарова Суайбат, Шахгираева Язман, кхыбараш.

Доккхий толамаш доах коммуниста Кадырова Яхас кулгалдеча бригадерча доаркаша а. Цар центнер шура йоакнхача 23 сом мара дІадодац, вешта аьлча, соахнарчул 12 сом кІезагагІа.

Я. ЦУЕВ.

1979 ш. ХОРЖАМАШКАРА ХОРЖАМАШКА 1984 ш.

ДЕРРИГА А НАЬХА ХЬАЛ-ТОРО ТОАЯРА

КПСС XXVI съезде тІеийца социалистически экономика дегІаккхувлара йола социальни программа вахаре толаме кхаьчаш а яр. ЙеррагІаш хаддаиза чакхйоалаш а хамкъа материальни хьал-торо лакхъяра тІаерзаь йола мероприятеш. СССР Лакхехьарча Совета тІехьара хоржамаш хиннача тІехьагІа дІададанна пхе шера Нохч-ГІалгІайчен городашка а юрташка а бахача нах балха тІа хараргІдайнахарш къаьгга хьалъеха варте кертера декхар — наьха хьал-торо лакхъяра йоккхе яр, из мегга дикагІа цар хьинаш кхоачакдир, республике бахтІача боарамагІа сага дегІаккхувлара дола хьалаш хьакхоллар толаме кхоачандаш долга. Парте кхы тІа а сага йоккхе ала зовар хьажьоц КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума решенешка.

Республика дегІаух халкъа боазама хьалегаш бола боккхой гІулакхера наха. Боккхой гІулакхерча наьхан алапаш, колхозхоша къахьегаиах тела ахчаш, хаддаиза лаккхнуш латташ хьалаца, потребление юкъера фондаш дегІаккхерца дІа задаина хаддаиза лаккху бахача наьха ахчан доходаш. толлу цар хьал-торо.

Вай городашка юрташка тІа-тІа тоалуш хьалуш цІагІа, дІахо а дегІаенай образовани, унеаццІеле, бахача наха торгови культурни гІулакхаш долга.

Социальни области хилна хувцамаш хьахьеха хоадрбелаш йолча дегІоухача цифраш.

Цифрашеи фактащеи хьахьокх

...ра потребление юкъерча фондера дезале тІейина аьхаш льготаш 1700 сом хиннад дале дІададача шера хІара дезале уж доходаш дІакхьчар ши зээр сомага.

Потребление юкъерча фондашкара бахача наха тІаl кхесеш, стипендеш, пособеш. Пхе шера пенсионераш 25 эзар саг дукхагІа хиннав, юкъера лаьрхІача цу шерашка пенси тІаххийтад 25 процент. ХІанз республикерча духхьал социальни Іалашон органашка 165 эзар саг волча наха пенсеш тІа. Печачьалккхе ит миллион гаргга сом стипендеш тІаl республикерча студенташ та, техникумий, лаьча училищий дешархошта.

Общеобразовательни школашка берашка мах боацаш дешийтар, берашка дешача маьгІара гарантированни ахча телар, боккхой цамогаш хиннача деношка ахча телар, дешар дезза ха йоацача учреждений карча бераша тела дотаци, санатори путевки тела дотаци, кхы дукхайола пособи дотацеш — цу эрригнацца а дукхагІа хулийт потребление юкъарча фондера дезала шера луш йола бюджет.

ДУКХАГІА ХУЛ СПЕЦИАЛИСТАШ, БОЛХЛОЙ КВАЛИФИКАЦИ ЛАКХЛУ

Республика халкъа боазаме хІанз къахьегаш ва лаккхара юкъера лаьрхІа йолаш образовани йола 88 эзар совгІа саг специалист. Пхийтта эзар гаргга специалист, а хІара аьхкаегІаер къахьегаш ва промышленноста, аьхн эзар гаргга вар — юрта боазаме, ухкал берашк гІишлош хьалъеха, 45 эзар гаргга специалисташ, а берригаш зІамаl совгІа бераш къахьегаш ба указцІенон, просвещене, культура, Іилман учреждениешка, гочубаьккхени боакачен управлени органашка. Берригача специалистех 51 эзар совгІа саг а 58 процент боле специалистеш кхалнах ба. Пхе шера уж дукхагІа хилер итт эзар саг а 20 процент дукхагІа.

Боккъонца йола кадраш кхаю пхьоале а хинна дІаэттай городашкара юрташкара профессионально-технически училищаш. Республикерча 31 профессионально-техническ училище боккхой квалификаци йолаш ва 17 эзар совгІа къона боккхо. Цар пхе шера кийч а ва производство къахьегадІа алийтад 60 эзар гаргга къона квалифицированни болхло.

Дукха профессиональни боккхой кадраш кийчъю хІара шера дуккъал производствера шоаш къахьегаш болча балха моттигашка. Укхаза хІара шера керда боккхой професси карагерзаю 20—22 эзар болхлочо. Цул совгІа шера шоай квалификаци лакхъю бІаь эзарнега кховчаш болча болхлоша.

ДОГ ХЬЕСТАШ ДОЛА ХУВЦАМАШ

Нохч-ГІалгІайчен дукхача къамех латташ бола дезал пятилетка дикьагІа шу долалуча зана хиннаб цхьа миллион 205 эзари саг. Укх тІеххьарча пхе шера республикерча городашка а юрташка а беха нах 53 эзар саг дукхагІа хиннав. Уж ба вай шин городе — Гудермесен Малгобекен бахараш мессел. Республикански центре — городе Грозне бахаш бола йох 400 эзар саг хулеш летт. Пхе городе городе хьисаперча йиъ поселке, хІанз укх сахьате бахац ва аз миллион совгІа саг.

Белгала да республика бераш даш хилара боарам лекха хилар. Цун чотагІа сиха дегІаух Нохч-ГІалгІайчен дуккача къамеш латташ боле дезал.

Республике бахача берригача нахах 93 процент бараш советски Іаьдал этдачуя тІехьа гІа баь ба. Республикерча иттащ эзараш болча заржарко ша дуккъашха кхак тоссаргба СССР Лакхехьарча Совете хоржаш болча кандидаталла тІехьа, из сийдоле боккъо царна енинай СССР Конституцеш. ХІаьта Нохч-ГІалгІайчена къонай дукха болие лоак ба. Городашка а юрташка а вах 90 шу долаш а кхы дукхагІа за Іэлар а воле аьх эзар совгІа саг, шерагара-шерага дукхагІа хулаш а летт уж. Массехи бІаь саг бІаь шерага а кхьчаз, кхы гІаз а ваьназ.

Бакая боле нах дІагІеаккхарца цхьана хувцалуш летт социально-экономически структура. Республикера нах массе ба аьлча, уж ба дукхача къамий нахах латтана боккхой класса, колхози вахараш, къахьегама интеллигенци енналац.

ХІАРАНЕНА — КЪАХЬЕГАМГА ХЬЕЖЖА

Къахьегамах луш дола алапи хила а хиннад, долеш а да материальни стимулировани эра керттердар. Республика бІарча хьалкъа боазам хьейицача болхлоех, гІулакхерча нахах хІарена 1983 шера хІара бетта ийдаь алапи 150 сом хилар. Промышленносте кІарене хьаш дола алепи 162 сом, гІалашош хьалъеча — 195 сом, бІурв деттача — 254 сом.

Дукхьаьй укх тІеххьарча дихь шера колхозхошо телеш дола алепешк ахчан доходаш 16,2 процент дегІаьккхай, хІаьта бахача наьха юкъера доходаш 18,2 процент лакхъеннай.

ЛоархІамегІа дола социально-экономически гІулакх а хинна дІаэттад юрташка агропромышленни объедненеш вІашагІйоахкар. Цергаь гІоллане юрте боазам органически буезабенаб промышленни переработаш ерцен предуцци йоахкерцен. Юрташкарча болхлошта тела алапи гаргахаьчад городашкар бахача наха телача алапена.

АЛАПЕНА ТІАКХИЙТТАР

Къахьегама дезале луш дола алапи, хІанз укх сахьате, доходе керттера источник я. ХІара дезале шиї бюджет хьалъюз потребление юкъарча фондера хьадоагІачуни льготаl чотагІа, уж шерагара-шерага дукхагІа а хул. 1979 ше...

ДІАДЕХАРАШ ДУККХАГІА ХУЛ, ПОТРЕБЛЕНИ ЛАКХЛУ

Шерагара - шерага бахача наьха ахчан доходаш хаддаиза дегІаузаш хилара вІашт Іехьдоаьлийт бахача наьха нйдара спесобность лакхъе.

Печачьалкхени, кооперативни торговле товарооборот, юкъера кхача а тІаьхье дІаьхарахІача, дІадахача 1983 шера 805 миллион сом хилар, духхьал цхьан шера из тІеккхийтар 3 процент.

Шера бахача нахага дика дуих, котаниш, бьобшишаш—8 процент, чкъьарийн чкъьарий неделеш—4 процент, боабе кІедаш туьлорг кІедаш — 7 процент, эклаш 6 процент, телевизораш 17 процент дукхагІа хилар.

1978 шерица найсдина, аьлча а укх тІеххьарча пхе шера вІашт нийсдача махаш дилхе, товарооборота юкъера боарам 14 процент лакхъбелар. Духхьал вай моттигерча промышленносте 1983 шера торговле дІадахьийта залкъа эшаш дола тоeраш 40 миллион гаргга сома махаш хилар а 14 процент дукхагІа 1978 шера хиннарел.

Наха бытови гІулакхаш дар а дегІаузаш летт. Быте служба хІанз бахача наха даш дола гІулакх 25 миллион сома махаш а да, из кул дІадахача шерашнарчул, дика дукхагІа, хІаьта 1978 шера дохоал 29 процент дукхагІа хилар даь бытови гІулакхаш, цу дакъа юрташка бахача наха даь бетташ гІулакхаш цхьан ааззан дукхагІа.

Республике бахача наха тІатІа дукхагІа пайда ийбу ногагІерсе, бытови машинашта, мебеле ремонт еча, берзкъаш тегача, квартирашка газ чуюлача, кхьдела гІалакхаш деча предприятеех, уж шерагарашерага дукхагІа хулеш а летт.

ЗНАНЕЙ ЛАКХАЛЕНАШКА

Берригга кагирхой юкъера дешар дешаш ба республике. Лакхара а юкъера специальни а образовани йолаш хила торо а республике бахача хІара сага.

Укх дешара шера 893 юкъарча дешара школашка, укх 23 школе дукхагІа хиннай, дешаш да 268 эзар совгІа бераши кхувшбоагІараши. Пхе шера юкъера дешара школа чакхьаьккхар 110 эзар гаргга волча зІамигача саги йоІи.

Юкъерча школий выпускникех дикка доккхача даьккъах берий дешаш бе республикерча цхьа институте, 12 юкъерча лаьрхІа йолча дешара заведене, махкарча кхыйолча ВУЗ-ашкаи техникумашкаи.

Республикерча ВУЗ-ашка укх шера дешаш ва 13,4 эзар студент. Цу дешара заведенешкара пхе шера дийша а ваьнна араьннав лакхара квалификаци йола 9,4 эзар специалист. Техникумашки юкъера лаьрхІа йола дешара заведенешки аьха а баьнна цу шерашка араьннав юкъерча звенон 20 эзар совгІа специалист.

Дуненна тІерча халкъашта юкъе эггара дукхагІа дийша наз болаш дола халкъ да Советски дар. Хьалха дІадахача замагІа шоай йоазув доацаш хинна боле нохчий гІалгІай знаней лакхалешкашка хьачаб хІана, берригаш а дешаш а болаш.

КУЛЬТУРАНА КАРАГІДИЙНА БАШХА-ДИКАДАРАШ

Нохч-ГІалгІайчен дукхача къамех латтача халкъа дерригача духовни низий даькъе тахан карагІдаьннад башха-дикадараш.

Хьа а ть хаддаиза чІоагІъеш а баха нах культурни даькъе дегІаахара йола материально-технически база. Республикерча городашка а юрташка а 433 клубни учреждени я, а 1978 шера хиннарел 35 дукхагІа. Дуккхача наха книжкаш деша хьаййдача 479 библиотека 8 млн. совгІа книжка да. 400 совгІа йолча киноустановка гІулакх ду республикерча городашка а юрташка а бахача наха. Бахача наха гІулакх деш да 3 театр, 7 музей, филармони.

Укх тІеххьарча шерашка культурни учреждений сеть дикка кердаьннай. Керда хьалдаь культуре кхуерчаш да республикерча эггара гаьнегІерча йистошкара моттигашка, эггара чІоагІагІа йоаккхаь социально-культурни объекташ юрташка хьалъяра.

Шерра дегІаэха доладеннад издательски гІулакх. Эрсий, нохчий, гІалгІай метала арадувл книжкаш, журналаш, газеташ. Вайнахьа метала хангаккхаь еш я радиои телевизионни передачаш. Толамаш болх беш да вайнахьа драматически театр.

Нохч-ГІалгІайчен халкъашта юкъе дІагІоза буацаш ба интернациональни лоархІам бахаш бола сийлехь-боккха эрсий мотт. 90 процент совгІа бола нохчий гІалгІай эрсий мотт хоеш ба. Цо торо хулийт республикерча дукхача къамех болча наха дІадахаш дола тІатІа дегІаухка духовни эстетически хьашташ дизза кхоачалде.

САГА МОГАШАЛ ЧІОАГІЪЯР

Халкъа хьал-торо айра йолча социальни программа юкъерча комплекса йоккха моттиг дІалоац сага могашал лораяра эча йовхлона.

Наьха могашал лораеш ба республика массе а йолча специальностех боле 3,2 эзар лораш, 9 эзар совгІа саг юкъерча медицински персонала специалисташ. Республикерча итт эзар сага кхоач 27 лорй юкъерча медперсонала 77 болхлой, уж дикка дукхагІа ба йоккхийча дегІаккхача капиталистически махкашкарча: США, Японе, Итале, Великобритане, Турце берел.

Республикерча городашка а юрташка а хІара шера дегІаух деша даза ха йоацача берий учреждений сеть. ХІанз боле беш йолча эррига дешаш ха йоацача берий учреждениешка, льготни хьисапе дешарна ахча а доаззаш пала деш да 34,5 эзар бер, дикка дукхагІа пхи шу хьалха хиннарел.

Деша дагІача бераша лаьрхІа болх беш я бІаь гаргга пионерски лагерь, хІара шера цига салоІаш хул 40 эзар гаргга бер. Республике бІарчача шера боле беш я 11 санатори, салоІа цІа, профилактори, цхьан хана ши эзар саг тІа эшаш я уж.

Инвалидашта лаьрхІа пхи цІа а да. Республикерча городашка а юрташка а бахача наза гІулакх деш я дукха спортивно-профилактически учреждениеш заведенеш.

ЮКЪЕРА ЛАЬРХІАЧА ВЕТТА ЦХЬАН БОЛХЛОЧУН АЛАПИ ЛАКХДАЛАР (проценташ)

БАХАЧА НАХА БЫТОВОЙ ГІУЛАКХАШ ДЕЛГА ЛАКХДАЛАР (проценташ)

РОЗНИЧНИ ТОВАРООБОРОТА БОАРАМ ЛАККХАЛАР (млн. сомаш)

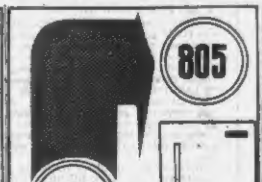

БАХАЧА НАЬХА АХЧАН ДОХОДАШ ЛАКХЪЯЛАР (проценташ)

ПАРТКОМО ЙОАКХО А ЕШ

Укх тІеххьарча масехк шера вай республикерча дикагІа йолча производственни предприятешта чуйоагІаш я «Промавтоматика» НПО опытни завод. Из иштта хилара тешал деш да цуй хьоккамаш. ХІаьта балха хьоккамаш дика хургдац производства культура лакха, къахьегамен производственни дисциплина дика йолча, социалистически яхь лерттІа вІаштІехьъяьккхача предприятие мара.

Укх дерригга гІулакхаш хила доагІача тайпара хилийтара, кІезиги болх бай завода партийни организаце. МалагІа балхаш дир партийни а профсоюзни а организацешна завод хьалхарча мугІаре яккхара? Эггара хьалхарча даькъа цехаш, участкаш чІоагІйир юкъерча звенон балхахошца, хІаьта лоархІамегІа йолча участкашта кулгалде балха опыт лакха йола коммуниста оттабир. Цу гІулакхо торо хилийтар къахьегама овсарле дикка лакхъе, продукцега дІадодар хоалуш кІезигде. Цунца цхьана заводе коммунисташа цахадаш болх бу вай махкарча кхьча предприятешта карагІдаьннар, цар балха юкъедоалаьь кердадир шоай заводерча къахьегамхошта шерра дІадовзийташ, из балха юкъедоаладеш.

Хоаш да наьха къахьегамцара безам совбаккхара материальни, моральни стимулаш, гойтара алтакш хьа доаркІам болаш я. Из гІулакх а дика оттадаьд заводе. ХІара участко социалистически яхь лелаю кхьча участкаца. Масала, производственни участка — технически участкаца, электромонтажни цехо — инструментальни цехаца. Цу гІулакха маьхе дар фуд аьлча, наьха къахьегамцара безам совбаккхара вердача толамашка уж кхувлара да.

Заводе иштта яьржай къахьегам коммунистически хьесапе вІаштІехьбаккхара тІехьара социалистически яхья, коммунистически къахьегама ударник яхь цІи яккхара тІехьара къовсамаш. ХІанз укх сахьате цига 14 отделе участков лелаю из сийдола цІи, хІаьта 1200 саг ва коммунистически къахьегама ударник волаш болх беш. Из цІи яккхара болча боламе дакъа лоацаш кхы а 1400 совгІа саг ва.

«ТоланагІа вола тохар», «толанагІа вола контролер», «толанагІа вола программист» яха цІи тІалийтара тІехьа къовсам доттабеш а 650 саг ва заводе. Партколо боккха теркам тІабохийт балха тІа хьалхе делечу производственникий о н м т массанена юкъе шерра дІайоархаре. Къона, балха опыт кІезига йолча кагирхошта тІачІоагІбу производства ветеранаш. Цу тайпара нах шортта болаш ба заводе. Уж ба Къахьегама Цеча Байрахха орден лелаер В. И. Негоднев, Къахьегама шоллагІча степена ордена кавалер, Грозненски городской Совета халкъа депутат, монтажница Е. А. Савицова, тохара В. В. Светличный, иштта кхыбараш.

Дика вІаштІехьдаьккхад заводе болхлошта лаьрхІа технически дешар Іомадаре гІулакх. Цу даьнъа а хилийтара доагІа дакъа юкъетту партколо. ХІара квартале дІакхуь заводе говзанчий ди. Цига къамельаш ду шоай толамех лаьца, толанагІа болча болхлошца вІашагІбетталу. ДІа-юха из балха опыт. Цига духха хиттараш ниийслу, къаьстта къонача болхлой. хІаьта уж заводе ахаш хІана бац аьнна ба. Цудухьа парткомо йоакхо ю уж вІашагІкхетарахь дикагІа пайда хургболаш чакхдахара. Иштта партийни организаце шиї теркаш кІалхара далийтац къона тІехье боккхагІа болча даьшта вежараштa улув дІа а этта къахьега кийчбера дола дош. Цунна дола къаьгга тешал да Октябрьски районерча номер 23 йолча юкъерча школе лакхерча классашка деша багІача кагирхошта боккхой кадраш кийчбу кабинет вІашагІйоллар.

Дика дІаоттабаьб заводе массово - политически болх а. Партколо чІоагІбаь агитатораш политинформатораш ба укхаза хаддаиза агитмассови болх дІакхьош. ХІара хьоца политинформацеш ю заводе, хІаьта бетта цкъа хул цаІ дола политди. Болх беш я «Знание» яхача общества чуйоагІа юкхьанцарча организацей председателий совет. Цу совето кулгалду заводе беча берригача агитмассови балха. ДикагІа болча агитаторехи политинформаторехи дувцача хана цо хьоалабича балац Ф. А. Малюшин, Л. М. Герусова, С. Т. Коноваленко, В. В. Вихлянцев, А. И. Бредихин, А. Ф. Цоласов, иштта кхыбараш.

Агитмассови балхаца цхьана заводе дІакьош ба нах атеистически кхетамца кхебара болх а. Партколо вІашагІъелла я атеистически пропаганда яра йола совет. Цу совето лекцеш, диспуташ, кинофильмаш гойтарал совгІа боккха теркам тІабохийт хІара болхлочуна къаьст-къаьста атеистически темах беседаш еш, къамьелаш деш.

«ХІара балха дийнахьа дисциплина тІехдаккхе хьадер дукхагІен хилийта!» яхача дешагІа къахьегача «Промавтоматика» НПО опытни завода коллектива толамаш эггара хьалхарча даькъа партийни организаце шиї болх боагІача боараме дІакьош хиларах летт аьлча, харц хургдац.

Х. САИДОВ.

СИЙЛАХЬ ЙОККХАЧА КОТАЛОН 40 ШУ ДИЗАРГА

ДАИМ МУГIАРЕ

14-ча гвардейски дивизе артиллере командующе полковника Теребилова Iуьрйийна сатоссаш ше волча хьавийхар капитан Петушкин.

— Вай хьал хьона довзаш да... — дIадоладир цо шен [illegible]

Ма дарра дийцача, Петушкина деррига а геттара дика хоьш дар. 1944 шу доладала дукха ха йисаяцар 14 гвардейски дивизи, кхьметтел чIоагIъяла а кхелехь, йоагIашехьа Марефа яхача машиннаькъа станце паттача моастагIчоа дов де йолаенача хана. МоастагIчоа го баш латтар. Фашисташа дика кхетадора, нагахьа санна, царна боккъонца го бой, Сталинграде хинна доагIаш дола тургаI шоашта хургдолга. Марефа яха станци, цар кIалхарбалера бола тIеххьара аьттув бар. Массехк дийнахьа лира тIом лаьттар. Йоагаш яр фашистий танкаш. Цхьабакъда, моастагIчо йохаеш кхоачалуш латтар дивизе йоккхий топаш а. МоастагIчун ниэ дукхагIа бар. Цхьабакъда, из кагбеш дар советски бIухой денал, кьонахчал, турпалал, Даьхенцара безам. ЧIоагIа латаш бар яхсараш, салтий. ЦIаьхха цхьа наступлени — фашисташ бехар, тIехьашкабовла болабелар. Цу метте вайчар вIашагIъеллар, моастагIашта тIехьара ца боалаш уж хIалла бергбола отряд. Артиллере начальник оттавир капитан Петушкин. Вай йоккхий топаш фашисташта дукхьала тIаерзаяь еттаяр. Дех а бус а тIехьара ца боалаш эккхавир моастагIа Юххера а Днепр яхача хи чу чукхессар. Цхьаболча гитлеровций кIалхарабоала вIаштIехьдаьлар, хил дIалехьа а баьнна кIалхара хьатIабаьхнача шоай бIухошца цу метте дIачIоагIбелар.

Моттиг техначул тIехьагIа вай командованена гучадьлар Днепропетровск яхача города юхе Днепра дехьабовла торо йолга. ТIаккха хабар дера хила дехьа бовла, аьна.

Вийсана моастагIашта шоаш гуча а ца боалийташ вай разведчикаш хи дехьабаьлар, телефонни сьрг шоашца дIа а оаш. Iуьрйийна тIом болабелар. ХIаьта укхаза геттара дика новкъостал дир, тIом латтача хьатIаваьча артиллере. Бакъда, вай бIухошта дIахо дIабеха ниэ тоъаш бацар.

Капитан Петушкин са хилалца артиллери хил дIехьайоаккхаш хилар. Юххера а Iуьрйийна из болх чакхбаьнка а аьнна, хIанз кIеззига салоIаргда-кх, аьнна хетача хана. цIаьхха полковника Теребилова дIавийхар.

— Хьона хьалхашка аз оттаду тIеха декхар, — аьлар капитана бIара а хьежа, полковника. — Сиха, хия дехьа а ваьле. цигача доал хьай бе дола 15 минута яьшачул тIехьагIа цигара хьал довзийтаргда Iа соа.

— Мегад! — аьнна, жоп деллар Петушкина. ХIаьта хIанз цун доалахьа пхийтта минута а яцар. Цудухьа, чехка Днепргахьа дIавахар Петушкин. Берда юхе латтар кийчча лодка. Цу чу кхаьгIар цхьа сапер. Ше юкъа чу чухоешехьа: «Хьалхагахьа!», аьнна цIогIа техар Петушкина. ТIаккха шанихе а пескаш хьекха болабелар. Иттех метр бердагIа гаьна боалаше, лодка юхе кIийхача йоккхача топа пхьх хий урагIдалар. ШоалагIа хьатехар, тIехбьлар. Дукха ха ялалехьа лодка хьалхайна цхьаьнкъ цаI ийнкхар. Капитана кхетадир йиьлагIа йола снаряд шоашта кхетаргйолга. Цудухьа, чехи — карда оагIораьа! — аьнна командар капитана пескаш хьекхачунга. ХIаьта цхьа ха ялалехьа хьалха уж кхечача моттиге урагIдалар хий.

Массехк минута мара яьнваьлцар ераш хи чу чубьна. Цхьабаьнъа, лодкина тогахьа лелхача йоккхийча топий пхоеки хинеза урагIухар хий. Каст-каста шоай никъ хувца а хувцаш, шортига болхе я. дIахьалхашкахьа болхаш бар капитан салери.

Командни пунктера шийтурмалца царга хьожаш вар полковник Теребилов. Петушкина новкъосталла, каст-каста команда лора артиллериза дехьарча берда тIара йоккхий тоцаш хьеттача моастагIа дов де аьле. Бакъда, моастагIа йоккхий топаш совцаш яцар.

Ах никъ бань баьнаб. Пескаш хьекхара кулгаш кIаьдденнад. Шоай мел бола низ хьегула а бань цIаьхха пескашта тIетеIар капитан сапери. Юххера а дIехьарча берда кIатIакхаьчар. Цига теба ухачча вай разведчикаша кулгаш хьанхоада а дань йоньъостал дир капитана берда тIавала.

Хеталора, шоаш хих дIехьабовлача кенъа дикза сахьат даьнкад, аьнна. Бакъда, Петушкина сахьата тIа хьежача гучадаьлар, цу гIулакха пхийтта минута мара ца яйналга. Капитаната трубка хьакхоадийр телефониста.

— Новкъост полковник! — аьнна, хала са а доахаш дIакхийтар Петушкина. — заданн кхоачаш дьй.

— Деррига а бIаргадайра, хьоьа йоккхий моаш миштa йийтар... — хьахезар трубка, чу полковника оаз. — Iоадала чакхдаьнна ала мегаргда хьо! Варкал хьона!

Капитана Петушкина командовани шийбе еллар. ХIаьта, дукха ха ялалехьа укхазара гIулакхаш дикача оагIорахьа дийраар.

Из операци чакхьялахкар бахьан долаш Петушкина еллар Сийлахь-боккхача Даймехка тIема I степена орден. Иштта дездир цо 1944 шу.

Боккха ба тIема шерашка Петушкин Сергей Васильевича моастагIчоа духьала латтар бань никъ — Сталинградера Чехословаке кхаччалца. Укхаза хала чов ю цуна. МоастагI хIалакеча майрал дехал гойтарах кхы а дукха орденаши медалаши тиллар цунна.

ТIом йистебоаллаше, бохьабь хаикъа боаллим меттаоттабеча хьнаре къахьега вохавелар Петушкин. Из хул Шалински дезара завода механстерсне заведующи, тIаккха керттера механик. Цул тIехьагIа цо болх бу «Грознефтехимремонттрест» а йа треста чуйоагIача ремонтно-гIишлон завода керттера механик волаш. ХIанз Сергей Васильевич ва № 4 йолча ремонтно-гIишлон управлени гражданска оборона начальника заместитель.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР

Министрий Совете

ДОАХАН IАНГАРА ИШТА ДОАХ

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет хьежар Шаьла районе совхозашка доахан Iангара дахара гIулакхаш лелаяхк цу хьакъехьара НГIАССР Министрий Совета соцам кхоачашбарахк долча дешага.

Министрий Совето белгалдаьккхар, 1983 шера хьайбай продукташ кийчъяра пачхьалкхех план кхоачашъедга Iалашдара Шаьла районе хаьдда боле болх баь хилар. Цунца цхьана Шаьла района исполкомо а рапо а даьдац доахан толаме Iангара дахаре, 1983 шере 3 ноябре бань НГIАССР Министрий Совета соцам кхоачашбара де дезаш хинна гIулакхаш.

Дукха доакъар эсала да. Районе доакъар дика да е во да хьежача доакъар цхьаяна а классах доацаш лаьрхIад: йол 16, сенаж 43, силос 34 процент. «Джалка» яхача совхозе хьежа ерriга сенажи 40 процент йоли цхьанна а классах хиннац, силосах 44 процент дикалга диллача кхоалагIча классах лаьрхIай.

Района дукхагIа йолча совхозашка доакъар учет во лелаю, доахана кхом боацаш дехк доакъар, — дукха доакъар кегашта кIал ухаш дов, пайдена доацача доал. «Джалка», «Предгорный», «Шалинский», «Автуринский», «Курчалоевский» яхача XX партсъезда цIерагIча совхозашка эшаш йолча оборудованеца Iалашъь йола доакъара цехаш болх беш яц. Из бахьан долаш 1,5—2-зза нормал совгIа да района боахамашка продукцега дIадода доакъар.

ЦIенхаштара кхоачамбоацараш да хьайбашта гIулакх деча, царна кий меладеча, кIалхьарцар деза. Тела фермашка балха ден распорядок.

Дукхача совхозашка хьайдаьдац хьайбаш леладераштa Iан хана лерттIа болх бара эша хьалаш. «Предгорный» яхача совхозе дIайха хий дац ферме, доакъар кулгашца дехи хьайбашта, бытови помещенешка шийла я, фермашка сапа кулгех хьекха гаташ а дац. Во вIаштIехьбаьккхаб обществении кхача, во лоаттаду торговле эгара хьалха эшаш дола товараш. КIезига яц социалистически яхья къогаш формально еш моттигаш. «Джалка», «Предгорный» яхача совхозашка социалистически яхья экранаш тIа хаинахье дIатIаязъяц сведенеш.

Шортига лел районе хьайбаш лелаяча индустриальни технологи чуйоалаяра дешаш къестаделга. Iан хьалашка болх бара кийчье йоагIача тайпара кийчъяьяц искусствении осеменеле пункташ. Дукха да доаш дола доахан.

Во вIаштIехьдаьккхад общественни секторе хьайбай продукташ яхарен кийтъярен гIулакх. Эсала вIашвIетIьдаьккхад гражданашка шоай доалахьарча боахамашка къона доахан договорагIа [illegible].

Йоакхо из хьайбай продукцени дикал лахаьяра бахьа. Шура эсала хилар бахьан долаш районага хьа ца кхоачаш йиса средствеш 133 эзар сома бoарeме я.

Министрий Совето белгалдаьккхар, хьайбаш леладаре даьхье районе отта унзара хьал Шаьла района исполкомо а рапо а организаторски болх эсала лелабари доахан Iангаре дахаре тIаьхьжам во лоаттабари, хIаьта иштта районерча шоай лаьттемашта чуйоагIача совхозашта юрта боахама министерства а «Чечингушвином», «Чечингушплодоовощ» о з н» яхача объединенен а оагIорахьара кхоачамболлаш кулгал ца хилар бахьан долаш хинна долга.

НГIАССР Министрий Совето хьадийхар Шаьла района исполкомагарен районни агропромышленни объединенегарен пар тIехьа а ца доалаш укх соцам тIа а 1983 шера 3 ноябре НГIАССР Министрий Совето баьча соцам тIа а белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадоахилга Iалашдергдола гIулакхаш чакхдоахилга. Района совхозашка доахан Iангара доахилга тоадари хьайбай продуктивность 1984 шера хьалхарча а цул тIехьагIарча а кварталашка, дулх, шура, фуаш кийчдара план лувцилга а йоацаш кхоачашъяре эшача боараме кхоачаеш лаккхъелгех Iалашдар. 1984 шера хьалхарча ах шера дIачутелача шурехи доахахи 55—60 процентал кIезигагIа доацараш хьалхарча сортага кхоачаеш хьайбай продукце дикал лакхъяра дикза дергдоаца гIулакхаш дар. Доакъарах пайда хьакъалагIа ийбелга, из дукхьал кийч а дань мара доахана дIа ца дехкилга Iалашде.

Юрта боахама министерство, «Чечингушвином» «Чечингушплодоовощхози» яха объединенеш декхарийла я Шаьла районерча шоаш доал деча совхозашка хьайбаш леладелга малагIча хьале да а доахан Iангара иштта доах а хьажа, хьайбаш дика Iангара доахилга, дулх, шура, кхыйола хьайбай продукци чуйрен кийчъярен планаш кхоачашъелга Iалашдира царна практически гIо де.

НГIАССР «Госкомсельхозтехника», юрта боахама министерство, «Чечингушвином» «Чечингушплодоовощхози» яхача объединенеш де дезар да районерча хIара совхозе сиха доакъара цехаш малагIча хьале я хьажари кIира далалехьа уж болх бе йолайолийтилга Iалашдаре.

ИIаьха яц комсомолкай Хадзиева Жабраьила ПаьтIамата къахьегама биографи. Деррихаш а пхи шу мара дац цо эгтара хьалха ший къахьегама никъ Вознесеновски газ чакхйоккача заводе оператор йолаш дIаболабаь.

Бакъда, уалув ца хоур хьалхадаккха, эшшача гIо де дика новкъостий хиларех балха професси доацача хана карарзае вIаштIехьдаьлар цун.

ХIана а каст-каста шийн хинна ученица балхах миштa доархIаю хар дулье из. Йолча воагIа Хадзиевай хинна хьехамча, воккхагIа вола машинист Леонтьев Николай Михайлович.

СУРТА ТIА: компрессоро болх миштa бу хьожаш ба Хадзиева ПаьтIамати Н. М. Леонтьеви.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Ферма зIамига яле а...

Йоккха яц Шалински района «Московский» яхача совхоза шурий ферма. БIаь етт а болаш, 284 бежан мерa дац цига леладеш. Ферма зIамига яле а доккхий да цун коллективо доаха толамаш. Соахка хIара кхоачача Iаттагара 4280 килограмм шура яькхар цо. Цу гIулакхо вIаштIехьдалийтар план 260 тонн йолаш. Даьхена 332 тонн шура дIаяла, 75 процент тIехкхоачашйир дулх дIадалара план а. Дика къахьийгар зооветеринарни службас. Iаьсий леладераш. ХIара бIаь Iатта тIехьара унахцIена долаш 82 Iасилг хьакъоастадир.

ДIадахача шера хьайбай продукташ дукхагIа яхара а кийчъяра а республике яьржа хинначa социалистически яхья КПСС обкома бюрос, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома яьча итогех котъяьннар а лаьрхIа республикански газеташ тIа чIоагIдаьча Сийлен уага тIа яьккхар ца. Шера баьча балха итогех республикански яхье котъбаьннераш а лаьрхIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома сийлен грамоташ елар цу ферма доярказта: Занурлаева Иманева, Хасиева Аьсета, Бачаева Iалета, Гайсумова Яхийна. Цул совгIа, Занурлаеванен Хасиеванен мах боацаш туристически путевкаш садаIа баха хьожайир. ХIаьта Занурлаевах хIара кхоачача Iаттагара Шалински районе 5000 килограммал совгIа шура яьккха эгтара хьалхара доярка а хилар.

Хьахаьмаш цу ферма хьайбаш леладераш гIазбугаш да. Бакъда, царга яхачлехьа сатессача деза боад къоаклабалалаца къахьегаш, дукха низи хьанаря дIаделар цар.

Цу фермас леладу деррига доахан Iаьржа-боархача фух да. Царна къаьстта доал эш. Фе теркалду цар рационе, Iувал деча хана хула моллагIа хувцамаш. Соахка района хьайбаш леладерий слете ферма толашагIа йолча дояркас Гайсумова Яхасше къамаьл деш, дIайхача деношка тхоай доахан лувчаду оаха, аьлча дукхагIбараш тийшанзар. Цхьабакъда, опыт Iомае цу ферме а бахька доахан лувчадеш шоашта бIаргадайча, кхетадир цо бакъдар дийцалга.

Ферма ков цхьан юкъа мара ара ца доахаш, доаша цa деш хадданоа чусоадаь леладу укхаза доахан. Цу фух долча цар шийн къаьстта йолча башхалонаша дIадехар да из. Моттиг каст-каста хувцар во Iаткъ царна. Из бахьан долаш, Iай мара чу а ца соцадеш кхыйолча хана доажадеш доахан леладечарех дика дукхагIа къахьега дезаш хул цу ферма хьайбаш леладераш. ХIаьта бахка тIера, хьадечох дог дезаш болча цар эгта эшаю кийслу халонаш.

«...Хьалха а санна дукхагIа териам тIабахийта безаш да Кхачан программа кхоачашъяра», — йоах КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленуме Ю. В. Андропова яьча выступлене тIа. Уж дешаш ма доагIа кхетаду цу ферма коллективо.

ЛаьрхIар кхоачашде шоашта карагIдаргхиларех теш «Московский» совхоза ферма къахьегамхой. ХIанз, Iай кхьметтел 11,6 килограмм шура йоакх цар хIара кхоачача Iаттагара. ХIаьта Даьхенна дIалур соахка укх хана хIара дийнахьа дIалуш хиннaчул 220 килограмм дукхагIа я.

И. АСЛАХАНОВ,
Шалински района «Знамя коммунизма» газета балхло.

Говзал эша гIулакх

Шийн пхаваш массаза а кхоачашъеш хьайоагIа МагIалбкиера маьхк еча завода коллектив. Укхаза еш йола маьхк чам болаш, нахана хетта хилийтара тIахьожам лоаттабу йоккхагIа йолча технолога, Чахкиева Золотхана. Тоъал чоалхане гIулакх да чам болаш маьхк яр, хIаьта цу гIулакха дакха говзал а еш.

Юкъьанца Золотхан укхаза балха ера школе дийша ма яьллинге. МугIарера болхло йолаш дIаболабир къонача йоIо къахьегама никъ. Шийна тIадиала гIулакх зIамига дале а доккха дале а доархIаме хеташ, дикза кхоачашдеш оамал, хиннай Золотхана массаза а. Цул совгIа, маьхк хьакра процесс массе оагIорахьа йовза гIерташ, баллаца чам болаш яр йоI. Лоацача юкъа маьхк яра процессаш массе оагIорахьа карарзае вIаштIехьдаьлар цун. Цо тоъа хилийтар моллагIа сиг балха тIеравальна моттиг лаьча цунна когаметта дIа а отта болх бе. Цун хьанала къахьегам ца дувш бисанзар заводера нах а кулгалхой а.

Заводе балха еача дийнахьа дена дукха хувцамаш хиннад Золотхана вахаре. Предприяте хьожаярах Армавирски кхачан техникуме заочно деша а этта хIана пхелагIча курсе дешаш я Чахкиева Золотхан. Атта дац болх беш а деша, бакъда, цо толамца дIахьу уж шаккхе гIулакх. Цунна тешал деш да, мастер, смении технолог йолаш болх баьчул тIехьагIа завода йоккхагIа йолча технологалла из хьошавь хилар.

Золотхан доккхал деш, цунна дагара дардоацаш да хилар из завода коммунисташ тешам а бенна коммунистически парте мугIарашка дIаийца да. Дикача къахьегамца, общественни вахаре хьнаре даькъа лацарца белгалъяьнай къона коммунист, Нохч-ГIалгIай АССР барайтталагIча партийни конференце делегат хинна Чахкиева Золотхан.

Л. АУШЕВА.

Школа—ПТУ—завод

Къона болхлой кийчбар — цу хьакъехьа а тахан оаха кепатоаш цхьан истола тIа вIашагIкхийта аь беседа. Цу дешаша дIхка бувзам болаш я «Юкъерча дешарен профессиональни школана реформа яра керттера лостамаш» яха КПСС ЦК проект. Укх беседана юкъе дакъа лоацаш я Нохч-ГIалгIай АССР просвещене министра заместитель Г. Кучеренко, республика профтехобразоване начальника заместитель Д. Гриш, «Красный молот» завода директора кадрашта йола заместитель В. Крапкин, Назранерча «Электроинструмент» заводе парторганизаце секретарь В. Торвин, Грознерча ГСПТУ-5 директор А. Сагалов, цу училища дешархо В. Яцынин, № 18 йолча Грознерча юкъерча школа организатор А. Бижанов.

Вай республике укх шера деша хьайцаб профессионально-техническа образоване системе дешаргдоаа 13 эзар сар кагирхой. Керттердар уж дукха хилар дац, знанеш миштa йолаш, говзал миштa карарзаяь дIаоаттаргба уж болхлой мугIарашка — из да керттердар. «Ерриг балара дика средство — дешар производительни къахьегамца дувзадар», — аьннад КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара Ю. В. Андропова.

ДикагIа миштa кийчверга къона болхло — из да беседа керттера териам тIабохийтар.

ДЕШАРА ШУ ЧАКХДАЛАРГА ЦА ХЬЕЖАШ.

Г. Кучеренко: Вайна массанена хоаш ма дай кхоана профессионально-техническа училищашка деша Iохоаша безараш тахханара школьникаш болга. Цудухьа царца беш бола профориентацени болх бIаргтеча дешара шера бе беза. Бакъда, иштта хулий-те из? Дешара шу чакхдала гарга гIертача, дукхагIча даьхье апрель бетта, ерригаш хIана яц аьнна училищеш йоладу профориентацен бода болх бе. Цигара хьехархой, производственни дешара мастераш школашка ахь болалу, къаьстта бархIалагIа класс чакхйоаккхараш шоаш болча деша хьахаш. Цхьан школе массехк училищера боагIаш а кийслу. ТIаккха дешархой шоаш малагIа професси хоржаргъя ца хоаш бус. Каст-каста школе ухаш училищех дувцаш хилча кийслургдац цу тайпара хIама.

А. Бижанов: Цхьаькха да укхаза тIатоха дезаш. Школе баьхкача училищай болхлоша массане а деша айттачарна доккхий дика хIамаш хургда, тха яр санна дика училище яц яхаш дувц. ХIаьта дувцар фуд: спортивни болх дика оттабаьб, культмассови болх дика дIахьу. Из а дувца деза, разза за со, бакъда эгтара хьалха Iомеча балха профессех ала деза. Дика оагIонаш санна, из профессе карарзайича балха кийслургйолча халонех а оалаш.

Б. Торвин: Из бакъда. Цхьана кийслургйолча де училище са хIамагIа месаха деша балхах. Болхлой дукхавеннараш я эгтта дIайолалебаь кIезиголла а кхыча кийслой, балхах доъшанех, из професси кхе иштта деша бахараша. Цудухьа кхетараш къаьна балха тIа кийсьала карагIа безе халонаш дIайовзийта еза. Цул тIехьагIа професси хержарех беза бола къахьегама нах хургба.

В. Крапкин: Аз хьоабалеш да из. ХIана аьлча, ше хоржаш бар боккъонца малагIа никъ ба хоаш херкача сагах дукхагIа пайда баргба. Цунца дувоадена сай вахарера цхьа масал доаладергда аз. 1947 шера ворхI класс яьккхача Грознерча № 3 йолча профтехучилище литейщикалла деша вaха безам болаш сай хьахаташ дIачудедар аз. Хьехача токарий группе дIаязьвьвир со. Директора тIаьвахар са раьза воацаш. Бакъда, токара яр фу професси я а дийца станока тIа болх миштa бу хьалхьенхача со раьза хилар токаралла деша. Из масал аз доаладара бахьан да, кагирхошта цар хоржа говзал кIоаргга дIайовзийта езаш хилар.

А. Сагалов: ЛоархIаме да школашка профориентацени уголокаш кийчъяр, цар гIо ду тхона училище деша балха безам барак дукхагIа хулийтача дагье. Бакъда, уж уголокаш дукхьал кхий аллийта, формане е мегаргьяц. Цу тайпарча уголокашка цхьаькха лер йитац. Цхьаькха а да, шоана иштта хетаргьа хац сона, школе еш йолча ктт уголока кийсса я къаьст-къаьсттача профессех йола кружокаш. Училище а школа а шоайла дага а яьна, уж кружокаш дикагIболча ПТУ дешархоша подшефни школашка дIахьоргйолаш вIаштIехьдаьккхача болхлой мугIараш дузаш гIо-новкъостал хургдар аьнна хетт.

Г. Кучеренко: Аз хьалхоац из тайпа гIулакх. ХIаьта цу тайпара кружок дукхагIча классе деза дIайолаш еш. БархI класс чакхьяккхале бераша дикаа знанеш Iовергьа шоай харжа безам болаш йолча говзалах. Хетаргахьа цхьайолча училищашка деша бахка безам бараш кIезига хилара бахьан цу тайпара кIоаргга балх дIахьош ца хилар а хила мег. Цун уйла е еза училищий директораша, царна гIо де деза школаша.

УЧИЛИЩА КИЙСЛУ ХАЛОНАШ.

Д. Гриш: Сел еррига училищашъ яц набор йолча хана халонаш лоешъяраш. Вай республике къаьстта набор хала еш яраш гIишлоньярца юкъаена профессеш Iомаераш я. Царех я №№ 9, 11 йола училищеш. Кагирхой деша кIезига ух, кIезига карарзаю монтажникиа, столяра, плотника говзалаш. Цхьан оагIорахьа укхаза Iаткъаш да болх беча моттигашка гаьна дIа-кха ала безам хилар, дукхагIбола дешаоттарарц республика юрташкара хилар. гIишлонхой болх бозайташ йола профориентаци школашка во яр. Школашка монтажника, каменщика профессех бIарчача шера а кагтахьа кара деш хове теман я. ХIаьта практически занятеш-м цар йоацилга вайна хоаш да.

А. Бижанов: Нийса йоах. ДукхагIча даьгъа школашка къахьегама урокех Iомадер фуд: йиIигашта — хIама тегар, кIаьнкашта — токарни гIулакх. Цудухьа, хIама тега Iомадеча училищашка цхьана моммукс а хул деша айттачарна, хьагучох токарни гIулакх Iомалеча а деша ух кIаьнкаш. ГIишлонхочун говзалах школашка берашта хIама Iомалац. Кхьметтел тха дешархоша болх беча Октябрьски районерча дешара — производственни комбинате а болх бац цу лостамагIа.

Б. Торвин: Со са гIишлояхо а хьехархо веца а са уйла иштта я: школашка юкъьйоцара кхетам бенна а гIишлонхочун профессех кхетам бала беза. стенцаш кийчъе еа тайп-тайпара гIишлонхой специальностан кIоаргагIа йовзийташ. ГIишлонхьара участкиц дувца деза царга болхлой каст-каста школе боагIаш, шоай профессех лувцаш хургболаш. ХIаьта дешархой цар болх беча экскурсешка кхийлача а дика хургдар, дешара-производственни комбинаташка уж гишлаш Iомайича а бакъахьа яр.

А. Сагалов: ТIаккха гIулакх меттахьа даргдар. Бакъда, дика хургдар даьшанояша шоай дезалхоашца цу хьакъехьа цIагIа дувцаре я. Цхьаза кийслучарех да, къайле йоаш а дац, даьша берашъ юхадеттаж, гIишлонхочун балхах а кхычох а догъеккхийташ, из болх дикагIчарех ца лоархIаш. Из-м кийса дац мел нах гIишлонхой ба вайцига шоай къахьегамца сийле яьнна, республикан а цул арахьа а бовзаш. Хьанна гIишлонхо, Социалистически Къахьегама Турпал Хадижиев Шамсуди, РСФСР заслуженни гIишлонхочун цIи лелаеш вола Цечоев Iадлал-Хьамид. Из яц-те сийле?

Д. Гриш: Цхьаза кийслу деша айттачул тIехьагIа дешар чакх а ца доаккхаш дутаибараш, дийна баьча цIа а бале юрташка цIагIа Iоххоеш параш, гIишлонхочун професси йолаше а шофера дешар е кхьдар дийше професси хувцараш. Цунца а кхьча а бахьанашца дувзадена республика гIишлонхой ца тоъаш хул. Дами в гIишлонхой бехаш хул Нохч-ГIалгIай гIишлонхьара управлени, оала тхоай йолча торонех цига хьежа а бу. Из професси дьыпа мерзайоре дешар дIа а кхувсаш дIаухаргбацар кагирхой. Шеко яц, халонаш кийслу хургъя цар балха тIа, бакъда хало йовцаш цхьаьнкха урхе йовккхалац.

В. Крапкин: Цхьаьнца кхоачамбоацарам-м училищий тхов-кIел/а хул шоана. ПТУ-шка деша багIа кагирхой къаьстта йовхо е езарех ба. Цудухьа цар дег тIа бода никъ лахара, сога хьттача эгтара хьалха оарцагIвала веза производственни дешара мастер. Цунна дег тIара дукхабезаш хила веза дешархой. Дукхабезар фуд аьлча — цар дагардар, уйлаш кхетар. Кхетаяр — цар хьашташ довзар, царца санна спорт, самодеятельность езар, уж хьалланар. ХIаьта из деррига а массарна карагIдалац. Цу тайпара лах цехашка, предприятешка къахьегаш дукха хиларах шеко яц. Бакъда, училищашка кIоазита ух уж болх бе.

В. Торвин: Аз боккъонца хьалхоацаш да дикагIбола предприятей болхлой, шоай гIулакха говзачаш училищашка болх бе хьежабар. Вешта, тха завода лаьрхIа специалисташ кийчбеча Назранерча СГПТУ-14 производственни дешара мастераш завода цехашка чIоагIбенна бола специалисташ ба. Царех из училище дикагIвола мастер М. Гиреев, ихыбараш. Цхьаькха а да белгалдаккха дезаш, геттара лоархIаме да училищанен базови предприятенен юкъера гIулакхаш дика хилар а.

УЧИЛИЩАНЕН ЗАВОДАШ ЮКЪЕРА БУВЗАМ

Д. Гриш: Из-м хиланза даргдоацар да, гIулакх дика лер юташ хилийта безам бале. Базови предприяте эгтара хьинарегIа дакъа лаца деза ший училища материальни база тоаеча. Цу тайпара дика бувзамаш да шоллагIча СГПТУ-нен А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводан юкъе. Заводо хьалъьй шинъ мастерски, дийша баьнараш [illegible] дIанийсбу, царна хьехамчаш тIачIоагIбу. ХIаьта «Красный молот» завода шийна болхлой кийчбеча СГПТУ-3 укх масаьтта шера дика цхьа станок мара еннац. Дукха дешархой Iомабара из кхоачамболлаш яц.

В. Яцынин: Са а безам бар укхаза массехк деш ала. Производственни практике волаш дикагIвола болхло-хьехамча тIочIоагIбе веза аьнна хетт сона хургволча къонача специалиста. Цунгара дIаболалу эгтара хьалха къахьегама никъ. Хьехамча дика хуле къонача специалиста шийн профессецара безам кхы тIа а совбоал. Хьехамча бIаргагу эгтара хьалха ярантикагIа везачун хоар а ца хоар а, из са цун бIадит тоадер, кийсача новкъа воаккхар.

Г. Кучеренко: Грозный мехкдаьттахой а гIишлонхой а город лоархIаш я. Цох доккхал де а доагIа. Курал еш хилча кхы тIа а дьалкхебе беза вай бхьза бола болхлой. Из декхар хьадхашка лаьтт даьшта, школашта, профессионально-технически училищашта, къахьегама коллективашта. Цу лостамагIа кхетам балара бодх бераш зIамига долча хана деха дIаболабе беза. Шкиолашка терко е еза гIишлонхочун а кхыйола а профессеш дег тIара езаш бола кагирхой кхебара.

Беседа дIаяьхьар
С. АРЧАКОВ.

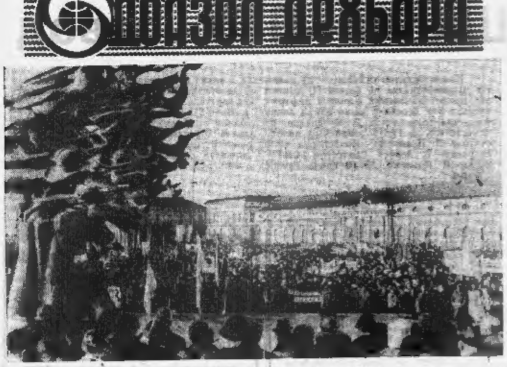

ГДР. Немецки болхлой болаиа исторе чукъ тоьа текха пункт а хилла дІаэтта дела Германе Коммунистически парти хьалъча дийнахьа денз 65 шу дизар республике шерра белгалдоаккхаш хиларца дувзаденна Потсдаме торжественно хьадийллар из хьалърех волча дІьаннена — Карл Либкнехта дегІа памятник. Монументальни бронзови композице автор — скульптор Тео Бальден.

АДН — ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

БІУБЕННА ДЕГІААХАР

Вежарашка долча социализма мехкаща 1983 шера — цар пятилетки кхоалагІча шера — социально-экономически дегІаахара итогаш лай. Центральни статистически органаш даьча хоамаша хьалъоккхаш ма хиллара, социалистически содружества пачхьалкхений халкъа боахам, лакхерча партийни форумашка белгалъьча цар марксистско-ленински партей экономически стратегига хьежна толаме дегІабоагІа.

Советски Союзе къаман доход дІадахача шера 3,1 процент дукхагІа хиннай, хІаьта 530 миллиард совгІа сомага а кхаьчай. Цунах дикъ дакъа дача кхо дакъа халкъа потребленега дІадахийтад. Промышленни производство 4 процент лакхъеннай. Стабильно дегІанхаб кхыча социалистически мехкий халкъа боахам а. Болгаре къаман доход шера кхо процент лакхъеннай, хІаьта промышленни производство — 4,6 процент. ЙоагІ-йоагІар дІанийсйича ГДР — 4,4 процент 4,1 процента. Чехословаке — кхаь процентага гІортташ. Кубе къаман валови продукт дегІаенай 5 процент. БоарамагІа дегІайоагІа экономика Венгре, Румыне, Монголе, Вьетнаме, вежарашка долча кхыча мехкашка. Чаккхдаьннача шера хоадам боллаш прогресс хиннай Польша халкъа боахам дегІабоалабара даькъе а.

Белгала хІама да, къаман доход лакхъялар массе а моттигашка къахьегама овсарле лакхъяра чотегІа. Iалашдаь хилар. Из — халкъа боахам интенсивно дегІаахара, доал делга эргадоахаш тоадара, производства эффективности берригача балха дикали лаккхъяра наькъа тІа социалистически мехкий экономика яккхарах хьахиннар. Болхта лоархІам болаш хІама да вежарашка долча мехкаща Іилман-технически прогресс белгалъеш дола доакъош приоритетин дегІаахара керттера терхам тІабохийташ хилар а. Иштта я машиностроени, микроэлектронике, роботостроени, вычислительни техника, атомни электростанцеш хьалъяр.

Агропромышленни комплексана чІоагІа терхам тІа а бохийташ социалистически содружества мехкаша хоадам боллаш толамаш даьхад юрта боахам дегІабоалабеча. 5 процент дукхагІа хиннай юрта боахама валови продукци, хІаьта из да Кхачан программа кхоачашъяра юкъедахьа лоархІаме хІама. ЦІаькха дa хиннача тайпара дукха ялат дальнихад Чехословаке — 11 миллион тонн.

Социализма вежарашка долча мехкаша, экономически социальни дегІаахара керттера проблемаш къестаеча хана деррагІа шерду деррагача доакъошка цхьана гІулакхаш леладелгеи вІашил гІо делгеи. ДІахо чакхбоаккхаш хинна социалистически экономически интеграци шерагІа йоаржаяра цхьа барт а болаш дІаболабаь никъ.

Вежарашка долча мехкий коммунистически болхлой партей халкъа вахара хьалах йолчул йоккхагІа цхьаккха йоаххо яц. Цу дерригача мехкашка соахка дикка доккха гІулакхаш чаккхдаьхад бахача наькъа вахара хьал дІахо тоадеш. КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленуме Ю. В. Андропова яьча выступлене текста тІа белгалдаьккха ма хиллара «Экономикера вай дерригa низаш бухсоцначa хьежача халкъа вахара боарам лакхбара тІадерзадаь да. Из вай планий керттера социально-политически де лерхІар да».

ХОРЖАМАШТА ХЬАЛХАРА КЪОВСАМАШ ДОЛАДАЛАЛЕХЬА

ХІанз Рональд Рейган бокъонца дІаволавенна шоллагІа ше США президенталла харжийта лаьрхІа волга дІа а кхайкадаь хоржамашта хьалхара шин гІулакхаш сихда. Ма дарре аьлча, из кхайкарал мерда хІама дацар: дукхача хана денз американски политически гІоварашна чІоагІа теша а теннаш хьалхадоахар событеш иштта дегІайоагІаргъя яхаш. ХІаьта Рейган ше дукха ха йоаццаш массехказа къамаьлаш деш хиннай, цу къамаьлех хоржамашта хьалхара ше-шийна реклама яь аьннад кепа йоазоно.

ХІанзара президент чувоагІаш йолча республикански партегара США лакхехьарча гІулакхага ваха харжийта лаьрххІа хІана укх сахьате кхы цхьаькха претендент вилаш вац, с хургва аьнна хІама а дац. Бакъда, республиканашца къувсаш бола демократаш ноябрь бутт хьатІакхаччалца юхейсача хана, вешта аьлча хоржамашду ха хьатІакхаччалца йолча хана къоастаде дезаш ба ах дюжинал дукхагІа болчарех кандидаталла оттавергвар хьалда малагІа ва. Бакъда, белгтала да цхьа хІама, берriga претенденташ, цхьаккха юкъера а ца воалаш, Рейгана гІулакхашта чІоагІа критика еш хилар, из КІаьчо цІагІа волча хана дунен халкъашта юкъера кхоьнам дикка айбаларах цунна дизза бахьан долаш бехк а беш, хІаьта вІалла ца хиннача тайпара герзаш Іоалеш хиларах, кхыметтел вІашагІхийттача Штаташка а, социально-экономически проблемаш иръенна хилар а.

Кхетадеш да, демократий позицена партешта юкъерча къовсамаша, шийн политически конкурента чотагІа хьалха бовла гІертар лоархІам боллаш влияни еш долга. Вакъдар аьлча долаш дар укх тайпара да, демократаш бац доацар а лелалеш чугІерта безаш. ХІанзара президенти цун администраци цар гучайоаккх вІашагІхийттача Штатий деррагача исторе чукъ эггара чІоагІагІа халкъа духьала яр, реакциони яр, милитаристски яр сапна. Цудухьа, гуш да, Рейгана кхайнарал даьчул тІехьагІа США попгресса викалий палата спикера Т. О' Ниле шийн багагІа хьаьна дешаш хІанзарча президента кхы а диъ шера доал дой «мехка даьрхІа дарrдоацаш зуламаш де тарлу».

Къовсама юкъе водача хана Рейгана доккхал а деш аьннад «кхо шу хьалхагІа дІадоладаь гІулакх. чаккхдакха дезаш» ва ше. Миштачаккхдакха? Термоядерни тІема кхерам кхы а чІоагІа тІа чІоагІбе? Цхьаккха хІаманца дакъа доацача американций Іалаьмате доккха эскар вІалла боевъо йоалаш, вахара эша средстваш йоалаш дита? Духхьал цу оагІорахьа лостадаь доал даьд мехка цу шеранна хІанзарча президента. Рейгана политика, белгалдаьккхад Си-Би-Эс яхача телевизионни компане, бІаьхий барий хьашташ кхоачашдеш я, мугІарерча американций гІуланхашта вІалла сагота ваш из ше, герзашцара низаши герзаши совдахара тІаберзабаь цо лелабеча наькъо тІема кхерам чІоагІбу аьнна.

Хетадала тарлу, цу тайпара даннеш йолаш, цу тайпара цунах американций уйлаш йолаш хилча, оалаш ма хиллара, цо леладечох хІама хургдац, аьнна. Бакъда, из иштта дац. Америке дош къестадераш мугІарера американаши цар уйлаши яц, уж къестадер доллари уж доалараш тІехдаьнна дукха долаш бараши ба.

ИНТЕРВЕНЦИ ШЕРЪЮ

Францен США-си шерду гереаш бе декха Чада чурча гІулакхашта юкъегІертилга, кхыча африкански пачхьалкхенашта юкъарчал доацаш тІема кхерам тІа а лоаттабеш. Укх деношка Къаман цхьоагІон переходни правительства (ППНЕ) бІун зенитчикаша, фега гІолла тІабенача кхерамах лоралуш, французски ши штурмовик йохальчул тІехьагІа Францe Къаман оборона министра Ш. Эрно приказ деннад французски бІуна оккупаце зона шерье а мехка къулбеседен оагІорахьара шерре район хьалпа а аьнна. Чаде сиха дІакхоачеш латт французски дуняха самолеташ кхыйола тІема техникех. Нджамене Іоалайшаб американски советникаша командовани лелаю запрски кхо эзар салте. Уж дІакхийттаб американски израильски инструктораша бІарг а локкхаш бахача наха духьал карательни операцеш еш болча 3.700 запрски бІухоех, хІаьта бахача наха харцъю Хиссен Хабре марионеточни режим, хьаллоац Къаман цхьоагІон переходни правительство.

США госдепартамента интервенци могаль ца Іеш Парижо леладу тІулахкаш дизза хьаллоацаргда аьнна дош а деннад.

Хаттар отт: США-си Францен хІана шерью гаьтарча африкански мехкара интервенци, хІана хьаллувц марионеточни режим? ГІулакх сенах латт аьлча, из латт транснациональни корпорацеш шоай вареерзае гІерташ йола урани кхыйола стратегически минералаши Чаде йолаш я аьна хоам бaь хиларах. Африкански мехкашкарча хьала дестабилизаци е гІертача Малхбузен державашта дага латта цхьаькха хІама — шоай лоІаме хилара никъ каралаьцача регионерча кхыча пачхьалкхенашта духьаларча интервенцена йола плацдарм Чадах елга. Цу тайпара интервенци е агрессораша лаьрхІачарех ца я Лив, цу хьакъехьа гуччахьа дуьц Вашингтоне. Нигерийски кхыча мехкашцарча гІулакхий министра И. Гамбаре ма аллара, лоалахарча мехка тІом латташ хиларо кхерам тІатувс иштта Нигере кхерамзленна а суверенитета а.

США-ся Францен массе а тайпара хьалхьеш марионеточни режималеи ППНЕ-ни юкъера конфликт. Духхьал цар хьалхе а даьнна доалдаьд Хабре Африкански цхьоагІон. организаце Аддис-Абебе январе хиннa Чадерча къамашта юкъе барт бера даь хинна вІашагІкхетар. Вахаро хьакъокх чадски аванюра Францe шийн а цун халкъа а хьештаща тарлуш йоацилга. Цунца дувзаденна Французски коммунистически парте Генеральни секретара Ж. Марше аьннад, хилийта йиш йолаш хІама дац Чадана санна шоай мехка а бІаьхен доккхий зуламаш деш хила тарлуча тІема Францe юкъегІолга.

Чаде машар кхаметтаоттабе йиш хургья, нагахьа санна цу регионе шоашка хьалхе хилийта гІертарах натовски державаш юхайоаc. Аракъяра чугІерташ хиларо гаьнa доаккхаргда машари стабильности Іалашъярга чеддаша досдоахилга.

Н. МАСЛЕННИКОВ,
Ю. РОМАНЦОВ,
В. КОРОЧАНЦЕВ.
(ТАСС).

ВАХАРА ХЬИСАП — СОВЕТСКИ

НАНА: «МАЬРША ВАХАЛВА ХЬО, СА ВОІ!»

Из Іинерза а бенше а кхалсаг Шалински района Йоккха АтагІа яхача юрта шел бахача наха йоазаш я. Цхьайтта шу да Оадиева Надежда Ефремовнас укх юртарча бувзама отделене болх бу. Юртара почтальон хІанз а лел «базза тІорммг хьаьнгІ уллаш». Городашка бахача наха-м из дицценва дукха ха я. Бакъда, шер-шера безагІа хулаш бола тІормиг боссабаллалца: воагІах, лайх, йоцналах хІара дийнахьа массехн километр иикъ бу хІанз а юртарча почтальона. Дукхахбараша белаш, дегаш гІоздаьнна хІаьц шоай коа наІарашка Надежда Ефремовна. ХІана аьлча, ше хьакхухьача газеташ тІа, журналаш тІа долча хоамашца дерригача дунеца цар «бувзам» лоаттабу цу хьинар долча кхалсаго шийн хьаьналча къахьегамца.

Сaг дика хилара белгало я из наха везар, цар лархІар. ХІаьта Надежда Ефремовнайх дукха йоах ше наха сайойлийтаргйола оамалаш. Дог лазаш, цІена кхоачашбу цо шийн болх. ГІулакх доккха дале а эІамига дале а, на массаза а кийча я сага новкъостал де. Йоазув, дешар ца ховча воккхача саго дийхача Іодеш, цунга гаргарча наха с бовзачар дайта письмо; школе кхаьчача дешархошта дІахойт «Пионерская правда», «Комсомольская правда», яхача газеташ тІа малагІа сакъердаме материалаш арадаьннай; къоначa фусамнеаннаш дуц «Крестьянка» яхача журнала лаьрххІа йолча раздело, чан болаш кхача кийчбара цар керта хетадаьча рецептех. ХІаьта ше тІехдика фусамнана лоархІаш я а Надежда Ефремовна, кийчде хов тайп-тайпара чам бола даар. Цудухьа, из йолча каст-каста хул, юла кхача миштa кийчбе беза за бесам бола юртара кхалнах.

ОадаегІар — интернациональни дезал ба. Надежда Ефремовна маьре я нохчочунга. Казахстане, целина дегІайоалаеча хана корадир эрсий йоІ Надеждана шийн ираз. Хьаьнала къахьегаш, накхаца гІулакхаца. Іинерза хилар бахьан долаш везавелар йоІа дега сонта воаца нохчий эІамига сaг Оадаев Ваха. Цул тІехьагІа дукха шераш дІанхад. Бакъда, хано лаьгІбаьбац цар безам, шоайла лоархІ, барттайна бех. Цудухьа, тІехье а дика кхийннай. ВоІ Султан хІанз Советски Эскаре гІулакх деш ва.

Дукха ха йоаццаш Вахаси Надеждаси хьаййцар шоай воІ Султан гІулакх деш волча часта командоване, иштта дика воІ кхеварах даьнен нанпен баркал оалаш дайта письмо. Из дика царна цхьана дайкьар ОадаегІар дезал боваш мел болча юртахошта а, Массенна а, Султан шоай воІ волаш санна хоза кхиъ хилар цох. Из кхетадеш а да, хІана аьлча, дийача сага дика а во а цунна гонахьарча наха дегъар вай вахара хьисап а хинна дІаэттандаь. Дукхаза дийшар Надежда Ефремовнас из письмо. Цо дагадоххийтар цунна вахаре нийсденна дукха хІамаш, тІема шерашкара къонал.

...Хала дя дар из — тІом болабенна ди. Халгъа бенача бало цу сальате хувкалийтар наькха уйлаш, йоаххьамаш цІенхара йийрзар. Цар тІа гуш дар деная, фашизмацара гоамал, Дахье лорае кийча хилар. ШоллагІча дийнахьа комсомола райкоме а яха ше фронте яхийтар дийхар Надяс. Бакъда, Даьхенна новкъостал де безам болчоа тыле а хургда дукха де хІамаш, аьша йоІага ал аьлар. ХІаьта а Надя ше аьначoa тІеравла дагалцар. Дукхаза яхар из военкомате, райкоме. Юххера ше лаьрхІар кхоачаш а дир.

Дукхача тІемашка дакъа лаьцар майрача йоІо, дукхабараш балараx кІалхарбаьхар. Цхьабакъда, дега-чІоагІа хала а хеташ, дукха бокъонца бола кІантий дІа а бекхар кипламашна.

Надеждас моастагІчоа духьала латаш, из вохавеш юкъедихьа дакъа къаьтта хьаьокх цунна тийначa дукхачa тІема совгІаташа. Царех хІаране ше-шийн исторе, шийн дагалацар да.

Терхам тІоэзаш да тІехьара, деннача совгІатаца — «За отвагу» яха медальларца дувзаденна хІама. Из нийсделар Берлине. Вай салтий дая хІама кхоачаденна бесабар. ТІакха лаьрхІар моастагІчун полевой кухни хьалкха. Из кхоачашделга тІадьлар Надяйна, цун новкъостала ше бІухо а луш.

— Теба а тебаш, шорттига немций болчахьа дІададар тхо, — йоах Надеждас. — Царна юхе дІатІакхаьчача кІотаргашта тІехьашка дІадечкъар. Цхьабараш Іохайша а Іобайша а бадаш, салоІаш ьар ворхІ немце. Царна вІалла дага а хинна дацар шоаш болча бийха боала «кхьеший» боагІаргба, аьна. Цу хана, кІотаргашкара хьаара а лийлха, «хенде хох» — аьнна автоматаш дІатІаьоьжайир оаха немцашта. Кхыметтел герз бе долла а кхоабанзар уж. Дукха ха алалехьа полевой кухни а йоалеш, есарад боала бaь немций а тІехьа, тхоай часте хьаккхьар тхо. Из бахьан долаш «За отвагу» яха медалаш елар тхона кхаьннена.

Чаккхбаьлар тІом. Советски салтий шоай цІенгахьа бийрзар. ЦІакха а диццлургдац Надеждайна Котало а яьккха пхоаш цІабоагІаш даьнаькъаш. Мел тІоэзъьнна яр вай салтий йоахьамаш! Цхьабараш, са на тохалуш, сов гІадбахарах белхар!

Дукха бала бир цу бирсача тІемо вай советски халкъа а яхыча мехкашкарча наха а. Цудухьа хьатан тІа вахача прогрессивни мел волча сата безац керда тІом. Везац из, цо бахьаш бола бала бІергабейначеи лайначеи Надежда Ефремовнайна а. ТІом безараш, из яха а хилийта безам бараш дІабаьннабац укх дунен тІара, аьнна хезача Надеждана дагевох шийн воІ, наьтта мел дика бераш. Уж массаза а маьршача дунен тІа балар лоа. Цудухьа шийн коа а цІагІа а лостам баь яьначул тІехьагІа наьхат хьа а нийце Іохов нана вийийта, Султаньга письмо яде: «Маьрша вахалва хьо, са воІ! Тхона тешара хоза хийттар Іа хьай сийлен денаяр дІазам цІенен кхоачашду, аьна хезача. Беркал хьона, хьо иштта волаш! ЦІагІа деррига а дика да. Хьо Эскаре гІулакх де вахачул тІехьагІа вай юрта сибат дукха хувцаденнад. Хьадаьд дукха керда цІенош, дІаегІай къона гаьнаш. Цхьаькха цхьа хІама а да гІадвугаш. Юрта дукхагІа совца баьннаб къонабараш. ХІаьта уж укхаза чІоагІа эшаш ма бий.

Деррига дика да, са воІ, тІом да хилча... Бакъда, хІанз а бахаш ба укх дунен тІа герза тІаккхуудараш. ХІаьта тахан хьона тІалеттар чІоагІа бекктоккаме а сийлен а дехкар да. Советски наха паргІато лораль а ца Іеш, Іа лорабу дерригача дуненна машар. ЦІаккха а диц ма далийталахь из».

А. МАЦИЕВА.

• Цхьаькха Іилмай доктор

ИРАЗ-АЬТТУВ ХИЛБА!

Дукха ха йоаццаш Грузински Іилмай Академе языкознане институтa учени совете филологически Іилмай доктора степена цІи яккхара «Вайнаьха меттай грамматически классай категори» яхача темах защита яьй Л. Н. Толстоя цІерагІча Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен университета вайнаьха филологе кафедра заведующе А. Д. Тимаева.

Учени совета заседане официальни оппоненташ болаш къамаьлаш дир: филологически Іилмай доктора, профессора, Нохч-ГІалгІай АССР Іилмай заслуженни деятела, Л. Н. Толстоя цІерагІча Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен университета юкъарча языкознане кафедра заведующе И. Ю. Алироева, филологически Іилмай доктора, профессора, Дагестански пачхьалкхен университета дагестански меттай кафедра заведующе Р. И. Гайдарова, филологически Іилмай доктора, профессора, Грузински ССР Іилмай Академе языкознане институтa воккхагІа волча Іилма сотрудника А. А. Магомедова.

Цар массане а, иштта Грузински ССР Іилмай Академе академика А. С. Чикобавас а боккха мах бир къонача Іилманхочун балха. Цул совгІа, учени совета заседане Іойийшар тайп-тайпарча дешаре, Іилма-тохама учреждененаш, мехка пхьаьшабоалча Іилманхоша яйта из болх могабеш йола отзываш.

ЦаІ санна массеа раьза а волаш А. Д. Тимаевана цар хьожайир филологически Іилмай доктор яха сийдола Іилма степень.

Дег тІара даькъала вувц оаха Апти Джамалевич диссертацена цо тІехдика защита ярна. ТІехьа тІайоагІача хана а кхы а яккха творчески толамаш дола аьттув хилба цун!

Кето ЧРЕЛАШВИЛИ,
Тбилиски пачхьалкхен университета кавкасски меттай кафедра профессор.

Республика экранаш тІа

«ВЕЖАРИЙ-МОАСТАГІИЙ»

Иштта цІи йолаш да Іарбий кинематографисташа даьккха шоай керда фильм. Из киноленга даьккхад Ф. М. Достоевски «Вежарий КарамазовгІар» яхача романе адаптаци а яь. Фильма автораша лоархІам боллаш шоай къаман тІадерзадаьд цу романа сюжет, цу тІа дувцаш дар Египте хинна кеп а оттаеш, цунна цхьана турпалий цІераш а хувцаш. Цу тайпара практика Іарбий Малхбоале дикка лаьрка я.

Ма дарре гуш да Іарбий кинематографисташа лаьрхІарех цаІ Ф. М. Достоевски кхоллам Іалаьмате боккха лоархІам болаш хилар бакъде гІортар долга. Духхьал цудухьа шоашта могар даьд цар «Вежарий КарамазовгІар» идейно-правственни бІаьхий чулоацам экрана тІа хьагойтара.

Белгалдаьккха дезаш да, «Вежарий-моастагІий» яха из кинофильм Египте чІоагІа дукха дезаш тІайийца а дукхача хана лоархІам ца бовш цунга нах хьожаш а хилар. Египтний терхам къаьстта тІаозаш дар дезала цхьаьгІо йолаш хилар, къона воахал боккхагІбарий Іунале кІалхарбала гІерташ хилар, кхалнаьха бокъонаш лорацеш хІаране ше дечун белхтоккаме волаш хилар хьагойтар.

Кино даьккхар цІихеза египетски режиссер Хуссам Эддин Мустафа ва.

«ДОАРАХОЧУН ЦІОГІА»

Из керда фильм даьккхад индийски кинематографисташа. Фильма автораш режиссер Говинд Апхалани сценарист Видхайем Тендулкера ба. Из фильм да чІоагІа дог тохадолийташ. Ахархочун дезале вІаьхийча саго гІелал яхаш оттадаьча таьзетах дувц цига. ХІаьта помещико йийна цун сесаг ахархочо ше йийнай аьнна цунна бехк тІабахийта гІерт...

1981-ча шера Деле хиннача дунен халкъашта юкъерча кинофестивале хьалхара преми елар цу фильмана.

«ІАЖАГІА РОЗА»

Румынски кинематографисташа зрителашта даь совгІат да из керда фильм.

...Ха — 45 шу да, мичахьа наьв ховш дац, грецеси, немецки, турецки меттаеш дика ховш ва. ЧІоагІа кхераме ва. Топ нийса тохаш а тураца дикa лата ховш а ва. ХьалхагІа бІухо хинна а ва, нагахьа санна из бокъонца яр яле, цІи Марджалату я, хІаьта цох йоаккхаш яр «ІажагІа роза»...

Фильме ювца событеш хиннай 1848-ча шерара революци хулача хана Румынеи Австреи. ХІаьта «ІажагІа роза» аьнна цІи тиллавар революционерашта гІо деш хинна саг ва, моастагІашта духьала а латташ. Из турпал ва «КІай тюльпан» яхача фильмера вар а.

Фильма керттерча турпала роль лоалаю цІихезача румынски актеро Флорал Пьерсика.

ЮХА А ЭКРАНА ТІА

Кино дезарашта цІаькха а гургда советски зрителашта ткъо шу гаргга хьалха бІаргадийна французски «Разиня» яха киноленга.

Из фильм голаме дакъа лоаца хиннад 1965-ча шера IV Московски кинофестивала программе.

В. КОВАЛЕВА.

Дагабувлаш ба культболхлой

Грозне хилар республика райисполкомий культура отделий заведующей совещани. Из чакхьаккхар яр культура министерство, халкъа кхолламеи культпросвет балхеи республикански Іилман - методически центр.

Совещане хиннараша дийцар культпросветучреждений балха лостамехи Сийлахь - боккхача Даймехка тІем тІа Котало яьккха 40 шу дизара хетадаь художественни самодеятельноста Еррисоюзий хьайкар чакхдаккхара лелаямеи. Иштта терхам гІабахийтар культурно - спортивни комплексаш районашка хьалра деша а.

Лакхе белгалдаьхача дешах лаьца къамаьлаш дир: республика культура министра заместителa Ф. И. Цоловас, республикански Іилман - методически центра директора А. З. Мазиева. Иштта шоай балха опыт йийсъяр районии а городской а культура отделий кулгалхоша.

М. ТУТАЕВА.

СПОРТ

КХОАЛАГІА МОТТИГ

Город Орeле чакхьаьннай кагирхошта юкъера шийн лоІамагІа кІалтохарах латарах РСФСР хьалхе яккхара яхьаш. Автономни республикашкара бІаь совгІа спортсмен вар РСФСР чемпионата финальни къовсамашка дакъа лаца бокъо яккха дагахьа яхе баьнна. Царна юкъе бар вай республика вилалаш а.

Командаш къовсамашка Дагестанеи Кьулбаседа-ХІирийчеи борецаш мара хьалха ца бовлийташ Нохч-ГІалгІайчен команда кхоалагІа моттиг яьккхар.

Къаьст-къаьстача борецашта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг яьккхар вай мехкахочо Дадаев ІадрахьмaнаВ (100 кг), шоллагІа моттигаш яьккхар Юнусов Іумарен (52 кг) Ахмадов Султанен (82 кг). Иштта турнира призер хилар вовзаш волча борецa Бадалов Руслана вешех Мухьмадах (68 кг). Уж кийчбьяр вa РСФСР заслуженни тренер В. Ахмадов.

Цунга хьежжа вай команда бокъо яьккхар финальни яхьашка дакъа лаца, уж хургья март бетта город Орджоникидзе.

Д. МУСАЕВ.

ЯХЬЕ БАЬННАБ ВОЛЕЙБОЛИСТАШ

Город Малгобеке дІахьош я района хьалхе яккхара волейболах йола яхьаш. Цун юкъе дакъа лоацаш я районa предприятей, боахамий, юкъерча школай волейбольни командаш. Къаьстта дика ловзаш хьайоагІа № 19 йолча юкъерча школа команда, счет 3:2 йолаш эшабир цо «Сагопшински» совхоза спортсменаш. СоагІанчара юрта Совета команда а во ловзаш, цо счет 3:0 йолаш эшийр «Сельхозхимия» РО команда, хІаьта № 20 йолча юкъерча школа цу счетаца котало яьккхар берийн кхувшбоагІарийн спортивни школа волейболисташкара.

Яхьаш дІахохьош я, укх деношка белгалъяргья районa чІоагІагІа йола волейбольни команда. Цу тайпарча яхьаша дикa хьагойт шоай гоазал дегІаехувлаш къахьегарии а кхы ца хьегараш а малагІаш ба.

С. ОСМАНОВ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 ФЕВРАЛЬ
II ПРОГРАММА

17.00 — Мультфильмаш.
17.35 — Документальни фильм.
18.15 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
18.30 — «Тийша бола баьр». Фильм.
18.40 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».

8 ФЕВРАЛЬ
II ПРОГРАММА

17.30 — «Новкъост аьла». Документальни фильм.
18.10 — «Гургал» (нохчий меттала).
18.40 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
19.00 — Телевизионни фильм.
19.15 — «Новаторащ». Грозненски вагонни депо рационализаторех лаьца.
19.30 — Документальни фильмаш.

РАДИО

7 ФЕВРАЛЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамех бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.36 — Лирически иллеш (гІалгІай меттала).
9.15 — «Талламаш деха дага болаш» (нохчий меттала).
9.30 — «Къона заманхо» яха радиовыпуск (гІалгІай меттала).
16.00 — Передачий программа. Хаоттамех бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — «Социалистически яхье эстафета». Беседа. Автор: исторически Іилмай кандидат Н. Александров (эрсий меттала).
16.16 — «Тхьга кхду». Къахатий обзор.
16.31 — «Юрта боахама къахьегамхошта». Концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — «Юртара вахар» (эрсий меттала).

УКВ

17.00 — Дунен халкъий музыкальни фольклор.
17.37 — Х. Саракаева лохцу эшарашi.
17.59 — Даймехках дола иллеш.

8 ФЕВРАЛЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамех бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.36 — И. О. Дунаевски музыка (эрсий меттала).
11.15 — Миллионий ленински университет. «Халкъа депутатий Советаш — СССР политически лард». Беседа (нохчий меттала).
11.30 — «Экономика паьлмаш: ритм цаІ хилар» (эрсий меттала).
15.18 — «Берттайнача дезала» яха радиовыпуск (нохчий меттала).
15.35 — «Дениз тахах» (эрсий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамех бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).
16.15 — «СелаІад» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
16.45 — «Коммунисташа шоай районни партийни конференцешка йоалаь предложенеш мишта кхоачашгьо» (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — «Хьайбаш лелдерий Іаи йоаккхамаш» (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — А. Кржижановски «Преодоление» яхача пьесагІа оттаь йола радиопостановка.
17.53 — «Эзудаина бІаь дуьне», В. Беловеця очерк.
18.13 — С. Димаева иллеш.

Хаоттам

Тахан республике гІоллеи Грознеи кхьэла а йолаш, лаьгІо лов а делхаш, малхбоалехьара секунде 7—12 метр сиха мух а хьекхаш хила тарлу. Фегара температура республике гІолла 2—7 градусага. Грозне 3—5 градусага кхоечаш шийла хургья.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-37; редактора заместителa — 2-83-07; бехктохама секретара — 2-84-68; отделаш: партийна вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-84-75; кехаташ — 2-85-64; корректорска — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-37; заместителя редактора 2-83-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделы: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-84-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет ярадувл шинареи, ерен, шоаттеи деношка

СФ02043. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 494.